

ჩვენს გზაზე

456 /2
1953

OUR PATH

Organ of political and public opinion in the Georgian language with English resumes

No. 1-2

JUNE - JULY

1953
New York

CONTENTS

In Georgian

From the Editors	1	Destruction of the Autocephalic Church of Georgia	34
Editorial	4	The Russian-Georgian Treaty of 1783 ..	37
An Informed Public Opinion		Stalin and Beria	
Gregor Diasamidze	8	G. A. Kobachidze	39
The Balance of Pover		Kerenski's Formula for Self-Determination ..	45
Jon Nanuashvili	10	Shot'a „The Happy”: A Story	
Noah Djordania: Speech delivered by Gregor Diasamidze at the Georgian Association in New York on January 25, 1953	18	ANY	47
Georgian Chronicles		Note to Reader	50
Chronicler			
Queen Tamar of Georgia	23		
What Happened on May 7, 1920	27		
What Happened Thirty Years Aso	29		
Independence Day	32		

In English

From the Editors	I
Editorial	II
What Happened on May 7, 1920	II
What Happened Thirty Years Ago	IV
Stalin and Beria	VI
Kerenski's Formula for Self-Determination ..	VIII
Bibliography	IX

Publisher: American Council for Independent
Georgia, Inc.

Address: 13-39 126th Street
College Point, L. I.
New York

Editorial Committee.

Editor-in-chief: Dr. G. A. Kobachidze

Articles submitted, books for review, and letters to the editor should be addressed to Dr. G. A.
Kobachidze, 20-39 Shore Blvd., Long Island City 5, New York.

OUR PATH

Organ of political and public opinion in the Georgian language with English resumes

53

FROM THE EDITORS

We here begin the publication of our printed organ. We are entering upon this project with faith that we will write accurately, objectively and independently. We will elucidate Georgian life and political events so that the public may begin to take our voice, too, into political consideration.

Our journal is so far mimeographed, and not set in type; but this is the first organ in the United States to be published in the Georgian language. We are of course archaic in using this form of printing, the more so since we live in the twentieth century and in America, with its highly developed technical civilization. But — in hope for a better future — we must be contented for now with mimeographing.

We recall the distant past in our own country, when typography did not exist in Georgia. But we had a literature, and what a literature! Scribes actually copied out books by candlelight. They copied the Gospel, the Bible, the history of Georgia.

It was not until the eighteenth century that the Georgian ruler Vakhtang VI founded in 1709 the first printing establishment. But even then, along with the printing press, the art of calligraphy continued its business for many long years. We remember the fate of the Georgian press in nineteenth century, when Georgian patriots spared themselves no expense of energy for the good of their culture. Was it not difficult then to publish newspapers, books, textbooks in their native language?

And even in this century many social workers had to turn to the mimeograph. This is why Georgian society has no need to be ashamed of means by which our journal is published. We look toward the future with cheerfulness.

A world mission has been placed on the United States. The government of this nation is fulfilling its duty in international politics with honor. The United States has acquired allies and friends.

The international situation and devotion to their native land place on Georgians living in this country responsibilities of their own.

It is very important exactly here, in this country, to inform public opinion accurately

about the Georgian question. In this sense, the Georgian emigration has shown activity, insight, and flexibility. We must now have unity and social discipline.

Here and there and everywhere it is easier to advise and give orders than to do something directly. Many people speak fair, but undertake very little in practical way. We must strengthen our words with deeds. Unfortunately, the Georgians living in the United States have not been able to raise the Georgian question to a sufficiently high level.

There is a Georgian section of the Voice of America, but it is under a government department and fulfills its directives. The Georgians are only called by the government department for participation in the Voice of America. Georgian emigrants who have been in the United States a long time have not shown the proper activeness in putting the Georgian question before this country. Why? Up to 1948 there were few Georgians in the United States. And still fewer of these showed interest in social-political life. On April 1-2 1926, Vasly Dumbadze made a motion in Congress about the national rights of Georgia, but Congress took no decisive action. And the matter ended there.

About 1931 a Georgian colony was founded in the United States, but it did not take an active part in political life, limiting itself to mutual aid and to cultural problems.

With the year 1948 the picture changes. Around 200-300 Georgian DP's came to this country. A large part of these arrivals were interested in social and political life.

Many came to the shores of America with a special feeling: they brought with them great energy, enthusiasm, the desire to work, and experience.

However, ignorance of the language and the new conditions of life slowed down the unification of Georgian emigrants. Only at the end of 1952 was the American Council for Independent Georgia formed. This Council does not pretend to the full and single right to be the only specialist on the Georgian question, but rather wishes to solve the problem in the most objective way possible.

EDITORIAL

Today everyone sees clearly and feels that mankind is immediately approaching those great phenomena which change the existing world at its very basis and place it on a new foundation.

Each of us lived through two such previous phenomena and the consequences resulting from them. Each knows well that the force of the third such storm will many times surpass the force of the previous ones taken together.

Every nation and government is convulsively gathering together all its forces and preparing itself with concentration for the encounter in the terrible future. Like all others, so the Georgian people cannot fence itself off from this future. Therefore every Georgian must do everything he can for the security and rescue of his native land.

Georgia itself is sybjugated and the possibilities of opposition to her enemy are limited on all sides. Therefore everything that is not within the power of Georgia herself must be done by her people in emigration.

A task arising from this stands before the Georgian emigration: to meet the coming events with a united and firmly solid front.

What practical means exist today for the unification of the whole Georgian political emigration?

There is only one path: the union of all the responsible old political parties and their leaders. The united parties must rely on the sovereign

laws of Georgia and on her legal government which is in emigration. There is no present obstacle to the existence of this union, since there is no divergence in the aspiration toward this aim. This appears to be the aim of the whole Georgian emigration:

a) Full national freedom and the establishment of an independent government;

b) A close and firm co-existence of all Caucasian peoples in some political form acceptable to all of them;

c) A close collaboration with all the peoples subjugated by Bolshevism.

Union in the battle for the liberation of Georgia from Bolshevism — this is the holy aim of our aspiration.

The Georgian emigration must use to the full the judicial rights of Georgia and found an inter-party organ which will rest on the legal government of Georgia, the emigree government.

Only such an organ can carry forward this matter in any real fashion and put the Georgian question on the necessary level.

American Council for independent Georgia, as part of the whole Georgian emigration, considers its duty to be in the ranks of the fighters for the liberation of Georgia from Bolshevism.

And this is our path!

(*Translations made with deletions.)

What Happened On May 7, 1920?!

May 26, 1918 The Georgian Democratic Republic was declared as Independent State. On this day The Georgian National Council, during its plenary sitting, declared as follows:

FOR SEVERAL CENTURIES GEORGIA EXISTED AS A FREE AND INDEPENDENT STATE.

At the end of the eighteenth century Georgia voluntarily allied herself with Russia, with the stipulation that the latter should protect her from enemies without.

In the course of the great Russian revolution conditions arose which resulted in the disorganization of the entire military front and the aban-

donment of Transcaucasia by the Russian Army.

Thus, left to her own devices, Georgia, and with her all Transcaucasia, took into their hands the direction of their affairs creating the necessary organs for this purpose; but under pressure from exterior forces the links which united Transcaucasian nationalities were broken and the political unity of Transcaucasia was thus dissolved.

The present position of the Georgian people makes it imperatively necessary that Georgia should create a political organization of her own in order that she may escape from the yoke of her enemies and lay a solid foundation for her free development.

Accordingly the Georgian National Council, elected by the National Assembly of Georgia on November 22 (December 5th) 1917, declares:

1. IN FUTURE THE GEORGIAN PEOPLE WILL HOLD SOVEREIGN POWER AND GEORGIA WILL BE A STATE ENJOYING ALL THE RIGHTS OF A FREE AND INDEPENDENT STATE.

2. Independent Georgia's FORM of political organization will be a DEMOCRATIC REPUBLIC.

3. In the event of international conflict Georgia will always remain NEUTRAL.

4. The Georgian Democratic Republic will apply itself to establishing FRIENDLY RELATIONS WITH ALL NATIONS, and especially with neighboring nationalities and states.

5. The Democratic Georgian Republic offers to all inhabitants of her territory a wide field for free development.

6. The Democratic Georgian Republic guarantees to all citizens within her territory civil and political rights, without distinction of nationality, religion, social position or sex.

7. Until the convocation of the constituent assembly the National Council, with the addition of representatives of the minorities and the provisional government responsible to the National Council, is at the head of all Georgian administration."

On the 12th of March 1919, the constituent assembly of Georgia confirmed the preceding act in the following terms:

"At its first meeting of the 12th of March 1919, the CONSTITUENT ASSEMBLY OF GEORGIA, elected by citizens of both sexes, according to the direct, equal, universal, secret, and proportional electoral system, PROCLAIMS BEFORE THE WORLD AND HISTORY THAT IT FULLY CONFIRMS AND APPROVES THE ACT OF THE INDEPENDENCE OF GEORGIA, DECLARED AT TIFLIS BY THE GEORGIAN NATIONAL COUNCIL, MAY 26, 1918'.

Many of states of the world recognized de jure her independence Great Britain, Belgium, France, Italy, Japan, Germany, Turkey, Poland, Argentina, etc.).

Red Russia recognized the independence of Georgia too, and concluded with her a treaty, signed in Moscow on May 7, 1920.

Here is extract from the treaty concluded between the Democratic Republic of Georgia and the Socialist Federative Soviet Republic of Russia:*

"The Democratic Republic of Georgia and the Russian Socialist Federal Soviet Republic animated by a common desire to establish stable

and peaceful relations between the two countries, in order to assure the well-being of the populations of the respective countries, have, for that purpose, decided to conclude a special treaty, and have appointed as plenipotentiaries:

The Government of the Democratic Republic of Georgia, Mr. Gregoire Ouratadze and the Government of the Russian Socialist Soviet Republic, Mr. Leon Mikhailovitch Karakhan, Assistant Commissar of foreign affairs; who after communicating to each other their full powers, found to be in due and proper form, have agreed upon the following articles:

ARTICLE I

BASED ON THE RIGHT PROCLAIMED BY THE RUSSIAN SOCIALIST FEDERATED SOVIET REPUBLIC OF ALL PEOPLES TO FULLY DISPOSE OF THEMSELVES TO THE EXTENT OF AND INCLUDING TOTAL WITHDRAWAL FROM THE STATE OF WHICH THEY FORM A PART, RUSSIA RECOGNIZES WITHOUT RESERVATIONS THE INDEPENDENCE AND THE SOVEREIGNTY OF THE GEORGIAN STATE, AND VOLUNTARILY RENOUNCES ALL SOVEREIGN RESPECT TO THE GEORGIAN PEOPLE AND TERRITORY.

ARTICLE II

BASED ON THE PRINCIPLES PROCLAIMED IN THE FOREGOING ARTICLE I, RUSSIA AGREES TO RENOUNCE ALL INTERVENTION IN THE INTERNAL AFFAIRS OF GEORGIA.

Thus, Georgian Democratic Republic had begun diplomatic and commercial relations with the entire world. "Her only desire was to continue to work in peace to rebuild the country on a national and democratic basis. However, on February 11, 1921, with no diplomatic preliminaries and without any declaration of war, the Soviet Russian Army aided by the Turks invaded Georgia and, after bitter fighting, which lasted about six weeks, occupied the country.

IT WAS THE SECOND TIME WITHIN A CENTURY THAT RUSSIA HAD ABOLISHED GEORGIAN INDEPENDENCE IN SPITE OF FORMAL TREATIES BETWEEN THE TWO COUNTRIES. (See C. Kandelaki's book: „The Georgian

*The original text of the Treaty of May 7, 1920, (in Russian) is included in the Collection of the Treaties, Agreements and Conventions concluded by the Russian Socialist Soviet Federative Republic with the Foreign Powers, vol. I, 1921.

Question before the Free World". P. 13.. Paris 1953).

The first treaty between Russia and Georgia was signed July 24, 1783, between the Empress Catherine II of Russia and King of Georgia Irakly II.

„In accordance with treaty (C. Kandelaki says) Georgia placed herself under the protection of Russia (Art. 1-4). Russia, in turn, promised to consider the inhabitants of Georgia as being "in close alliance with the Empire" and "to help them against enemies from the outside"; Russia "promise to maintain in perpetuity, on the throne of Karthlia and of Kakhethia, the Tsar Irakly*, son of Theimouraze, and his heirs and descendants; promises not to intervene with the internal affairs of the country, to take no part in executive power concerning the internal government, or in justice or imposition of taxes" (Art. 6). But, continues Mr. C. Kandelaki, a few years later, on September 12, 1801, the Emperor Alexander I of Russia, denounced, unilaterally, the commitments made by Russia and proclaimed Georgia an integral part of the Empire, subjecting her in a general way to Russian administration. As for Western Georgia, it was also annexed by force, one part of the country after another, during the following half-century." (See C. Kandelaki's book „Georgian Question before the Free World, p. 8-9," full text of the Treaty of 1873, see p. 173-179.)

What Happened Thirty Years Ago

It is just thirty years since the day when Georgian patriots displayed new heroism for the fatherland! On May 15, 1923, the Bolshevik occupying power arrested fifteen Georgians, among whom the majority were leading public and army figures — as for example K. Abkhazi, General V. Tsulukidze, General A. Andronikashvili, Colonel Khimshashvili, Colonel R. Muskhelishvili, Colonel E. Gulisashvili and others. They were accused of membership in a committee for the liberation of Georgia and of preparing for an uprising. These leading army people were members of a military group, directly attached to a committee for the libera-

* Tsar Irakly II was King of Eastern Georgia (Karthlia and Kakhethia). Western Georgia was under separate sovereign.

tion of Georgia. They organized a rebellion in 1922 which suffered defeat in an unequal battle.

After the defeat, the Bolsheviks were able to arrest the most important leaders of the uprising, and among them members of the army group. The occupying powers proposed handing over members of the army group to the Revolutionary court for sentence, but fear of exciting the new people forced them to decide their fate in the cellars of the GPU.

A special commission of the GPU was appointed. The well-known butcher Pankratov was as chairman; he was the chairman of the special Caucasian division. Mogilevsky — chairman of the Transcaucasian Cheka, the Chekist Ashukin; a member of an army council of the occupying army — Ordzhonokidze; Mamia Orakhelashvili; the chairman of the Cheka of Georgia-Kvantailini, and others.

The affair was carried on, as always, outside the presence of the accused. All fifteen were sentenced to be shot. The sentence was to be carried out on the twentieth of May. Their intrepidity and courage at death surprised even the bloody butchers. Here is how a fellow prisoner who had accurate reports from a man present at the shooting describes the last moments of these national heroes. The prisoner's account is taken from the newspaper Moambe, issued abroad in 1923.

Some of the human sacrifices were so desperately ill that the administration of the Cheka kept them in the hospital. When they led the ill Colonel Gulisashvili from the hospital to the Cheka, one of the Chekists sitting there ironically asked: „Do you know for sure where you're going and what they're taking you away for?" Gulisashvili replied, „ I know that I am going to die for Georgia". A day before the shooting they took Colonel Khimshashvili to the Cheka. He knew very well what awaited him, but not for a moment did he lose his spiritual balance. On parting from his friends he said, „The are leading me to slaughter, but I know that the end of our enemy also will come".

Almost all the prisoners were terribly tortured. One of them, the veterinarian Kutateladze, could not bear the torture and went out of his mind. This did not stop the butchers. They dragged the crazed man from the hospital. Niko Zambukeli was ill with typhus and had a temperature of 42°. He was unconscious and was taken on a stretcher to the Cheka.

The bloody evening came in the Transcaucasian Cheka. They led the prisoners

by pairs into a special room where the butchers await them: Pankratov, Ashukin, and Kvantalini. The leader of the Zacheka, Mogilevsky, came last. The death sentence was read. A heavy silence lasted for a minute. Colonel Khimshashvili broke this silence first. He said loudly: „We know why you are killing us; you also know well that we are not gangsters. The time will come when St. George will demand an answer. Hail Georgia!” After Khimshashvili, the grey-haired General Tsulukidze turned to the executioners: „You do not frighten us with death! Our death is a pledge for the liberation of Georgia. It will strengthen the nation and multiply her fighters a thousand times”.

Tsulukidze's calm made a great impression on Pankratov and he said to him: „You are dying heroically. Do you want to send some word to your people?” „Tell them that we died as Georgian patriots should”, answered Tsulukidze.

Then Abkhazi: „I die with joy because I have become worthy of bringing myself as a sacrifice on the altar of the fatherland. Our death will yield still another victory to Georgia”. Colonel Magavaryani: „We do not intend to pity you, and we expect no pity from you. That would be offensive to us”. Andronikashvili: „We see by your faces that you are surprised at our courage. Perhaps you thought that Georgians were all

such men (he points at Kvantalini) — Fear us, for hatred for you grows in thousands of hearts”. Colonel Chrdileli: „Go and tell everyone how Georgians die for their native land”.

Then the Chekists began to bind the arms and legs of the arrested men; the old man Tsulukidze resisted them and shouted. „You are cowards; don't tie up our arms and legs; we are in your hands, but we are not slaves”.

It was in vain. They tied them up and threw them in a truck and took them to the place of execution. Mounted troops on both sides of the truck went with them; Pankratov rode ahead in an automobile. On the way Abkhazi and Chrdileli succeeded in untying Khimshashvili's arms and legs. He fell on the commandant Vikentiy snatched his pistol from him and swiftly jumped out of the truck. The revolver went off in the jump, and they opened fire on him. He fell wounded. Two Chekists, Amirov and Abazov came up and killed him. They threw his dead body into a common grave. Then they shot the others”.

So did these Georgian patriots perish for the liberation of their land from the Bolshevik occupying powers. Their names will be eternally deathless. Georgia will never forget them. And when she is free she will erect a deathless monument to them!

Glory to the sons of the fatherland!

STALIN AND BERIA

1953 became an historic year. On the fifth of March, 1953, the dictator Stalin-Dzugashvili died. In June of the same year the star of the second great butcher and blood-drinker set, the chief of the secret police of the Soviet Union, Lavrenti Beria.

Both were Georgian by nationality. Just as in the whole Red empire they became famous for the annihilation of ten million people, so in their own native Georgia, they became famous for the destruction of the national culture many centuries old and the Christian traditions of this land.

It is terrible when a subjugated land falls under a foreign power and this power is exercised by an all-powerful master. The conquered people feels its offense and seeks a way out; it desires to free itself from the chains, and struggle ensues, now active, now passive. Yes, it is terrible to be subjugated by a foreign people, but it is still more offensive for a nation when a son of the conquered people is at the head of the usurping nation — a renegade and traitor. In such a cause the subjugated people falls into the terribly tragic position in which two traitorous sons of Georgia — Stalin and Beria — threw her. The Russian Lenin recognized the independence of Georgia on May 7, 1920, but the renegade Dzhugashvili (Stalin) incited Lenin to conquer this small democratic republic with the help of the Red hordes in a bloody six-week campaign.

Then Stalin was more ambitious to become dictator and therefore awaited with impatience the death of Lenin, who had fallen ill.

The young Georgian republic was not very strong, and Stalin thirsted to master it and present it to the Kremlin. He feared that if he did not hand Georgia over to Red Russia, his dictatorship never would become solid, and he, as a Georgian, would not have full confidence from the Russians. With this in view, he conquered Georgia and subdued the Kremlin. After this Stalin could boldly announce: „I have full right to be at the head of the Red Empire, since I handed over to you as a gift my own fatherland“.

The English press at that time accurately evaluated Stalin's action: „Stalin put himself in a good position by means of the subjugation of Georgia, and gained the hoped-for pass to receive from the Russians their full confidence“.

But the freedom — loving Georgian people did not grant their son a smile. On the contrary, he received nothing but hatred from his people

all through his life, if one does not take into account the few fanatically inclined Georgian Communists, who were made slaves of the Kremlin.

It will not be superfluous to recall here a little episode. Stalin assured Lenin when he was ill that the Georgian people wanted Bolshevism and were expecting aid from Red Russia. Of course all this had nothing to do with facts. But Stalin succeeded with the aid of his usual craftiness in convincing Lenin of the rightness of his words, and beyond this to hope that the change of power to the advantage of the Bolsheviks might be accomplished without a war and in general without bloodshed. Believing him, Lenin sent the Red Army into Georgia intending to give „aid“. But the Georgians did not wish to give up their independence to the enemy without shedding blood and they sent their small army against the numberless Red hordes. Stalin didn't expect so much stormy opposition and as a result got very nervous. With intense attention he followed army movements in Georgia. He took every possible measure to prevent news of the war from reaching Lenin's ears. Lenin actually knew nothing. He only asked several times: What is the situation in Georgia? Stalin succeeded even then in hiding from Lenin the real truth! When the Red Army took Tiflis, after several bloody attacks, Stalin forgot what he was hiding from Lenin, flew into his office and exclaimed: „Vladimir Il'ich, Tiflis is taken“. The amazed Lenin, instead of answering, asked: „Does this mean there was a war?“ Stalin laughed at this cynically, grimacing. How cynical Stalin's behavior was later became known to the whole world.

After the subjugation of Georgia, she rose three times in three years against the occupying powers. And all three times the Bolsheviks cruelly suppressed the rebellions. In August, 1924, there was a big uprising. The whole nation, with arms in hand, set forth against the dictator Stalin, but suffered defeat in view of the huge army advanced by the Bolsheviks. With the defeat of Georgia over, Stalin sent a second butcher — Lavrenti Beria, who with the help of his Chekists shot fifteen thousand of the best Georgians within a few days.

In view of the fact that debauch of the Chekists did not come to a stop, Avel' Enukidze went to Stalin and asked him to send a directive about putting a stop to the murders. Stalin paid no attention to this address, but on the contrary

began to encourage Beria to continue the execution of the unsubdued Georgian people, not admitting his domination and dictatorship. Drunken with blood, Beria fufxfilled with the greatest accuracy the directives of his master and cruelly satisfied himself with Geoghian patriots. Then Lev Trotsky turned to Stalin and pronounced a great protest: „Do you wish to exterminate the entire Georgian people?” Only after this did Stalin begin to soften his anger. He ordered those who remained among the living and those who had fallen into the hands of the authorities to be sent to Baikal forever. Stalin's cruelty surprised even Lev Trotsky, who was considered a propagator of terrorism in Red Russia. And he, not a Georgian, felt sorry for the defenseless and defeated Georgian people. Yet Stalin brought this misfortune on his own people in cold blood.

One characteristic of the nature of the renegade, among many others, appears to be that the renegade intensely hates his own people, does not trust them, and continually tries to punish them somehow and to conquer them. Besides this, the renegade tries, by Perceiving his own people, to win the heart of the group which he has joined. With what slavish psychology and evil hatred was Stalin filled toward the Georgians! He could not endure the heroic opposition of the Georgians, who were indifferent to the fact that a Georgian was at the head of the Red empire. On the contrary, the Georgians called this fact their misfortune and shame. Stalin saw and felt this clearly. Therefore his hatred for his native people went deeper and his anger became more complex. The best Georgians were brought as sacrifices by the thousands.

Conquerors came often to the Georgian people; they were many times subjugated by enemy hordes, but they never bowed their heads before them and they did not become slaves.

In Georgia once ruled the Romans, the Persians, the Greeks, Arabs, the Seljuks, and afterward the Mongols, and again the Persians and Turks, and finally Tsarist Russia. Georgia lived through these conquerors; her physical existence remained the same; she preserved pure her national spirit and traditions and brought them down to new ages fresh, healthy, full of energy, talent, and pover, thirsting for life and inspired with the love for freedom.

The old conquerors could not crush the Georgian people spiritually. They could not pick out the roots the steadfastness of the Georgian nations and destroy these roots. But what the old conquerors were not able to accomplish, a Georgian could do. Stalin, like the Georgian he was, by intuition and a sixth sense understood where the living roots of the Georgian nation

were concealed, where the secret bases of Georgian firmness and tenacity lay. It was to these that he dealt the sharp Scythian axe. He struck at those places which had gone untouched for centuries at the hands of famed conquerors, and therefore Georgia yielded up many sacrifices and if she nevertheless remained whole and strong, it was only because Stalin's right hand grew a little tired from the blows with the axe at the strong roots of the Georgian nation, the axe itself grew dull and so the major veins of the roots were saved after all! Stalin knew where he had to strike the Georgian people, but he did not know that the roots of the Georgian nation were so strong!

Beria is not worth talking about. He was the slavish executor of his master's orders and when the latter died, he himself perished in the sea of the blood of his innocent victims.

Stalin and Beria did Georgia and her people still another special injury. The Georgian people, as a nation of ancient culture, as a chivalrous nation, distinguished for its hospitality, benefited from the respect and love of its near and distant neighbors. Even her historic enemies respected her, knowing the good sides of this small but courageous nation. Georgia's glory had reached so high a point when the two terrible butchers Stalin and Beria appeared on the historical scene. Their evil-doing scattered the glorious name of the Georgians and made enemies of their neighbors, including the Russian people themselves, who up till this time had been relatively tolerant and respectful toward the Georgians. Public opinion involuntarily became thoughtful and created unpleasant doubts about the Georgians, doubts which had not existed before.

Of course to thinking people all was clear; they knew that the Georgian nation was not at all as pictured here — they knew that the Georgians, together with other Caucasians and Ukrainians were the best fighters against Bolshevism. But in general the mass of people were so fed up with Stalin's mastery that hatred of him brushed over to the Georgian people as well. Georgians have a good saying: „He could do nothing with the horse, and in vexation began to beat the saddle”. The helpless people could do nothing with Stalin, and solaced themselves by abusive talk about the Georgians. This tendency is psychologically understandable. But the circumstance nevertheless abundantly witnesses how deeply her terrible renegade son offended the Georgian nation.

And now Stalin is not among the living and one must suppose that Beria will disappear as well.

The Georgians who suffered from Stalin's dictatorship and who well knew how Stalin was injuring Georgia, could not help rejoicing at the disappearance of these two tyrants. If the yoke of

VIII

the Kremlin nevertheless still weighs heavily on the Georgian people and if they still are not freed from it, nevertheless they feel morally better, since a Georgian stands no more at the head of world tyranny. Hostility toward the Georgians, left behind after Stalin, will continue by inertia for some time, yet, probably, but when a little more time passes, the Soviet people and the whole West will see clearly that the core of evil is Communism, "Marxism" — and this source has not disappeared, not the Stalins and Berias, no matter from what national surroundings they emerged.

We want to say a few words in conclusion. Stalin, although he was a negative phenomenon in world history, was filled with great energy and ambition. In his youth he did not have the current national education, since "Marxist" training seized him and drew him in a completely different direction. He received this "Marxist" education at the age when a man is seeking ideals. Since Stalin was extraordinarily ambitious and proud, he took the negative ideal of "Marxism" as real and began to work for its realization with the same tenacity that his forefathers struggled for the defense of their native land. Stalin maintained the Georgian tenacity in battle to his last moment. Now Stalin is gone. This circumstance in itself will blast Communism early and late, and un-

dermine it. His successor Malenkov cannot compare with his teacher and he never will turn into a Stalin. We will hope that the death of Stalin will in this way foster the destruction of Communism. But we cannot give ourselves up to unconcern and await the ruin of the Soviet Union without Stalin. One must not forget that Malenkov is Stalin's choice, and he would not have chosen one who would shorten the longevity of his mausoleum. Therefore we must not turn careless and we must battle with Communism as if Lenin and Stalin were alive. It is our holy duty to battle with Communism, since whoever does not battle with it strengthens it; he in one way or another puts up with the Communist evil and thereby strengthens its existence.

In general, we allow neutrality, non-intervention, but not in reference to communism. Today two paths do not exist.

Either Communism or freedom!

The world must organize itself along these lines: fighters for freedom or Communists.

The more we try morely to tame the wounded bear, the less advantageous for the free world. There is only one way to tame the Communist bear: — the death of Communism!

Dr. G. A. KOBACHIDSE

Kerenski's Formula For Self-Determination

In an address to the American Council for Independent Georgia, Mr. I. J. Goldman, a distinguished jurist and economist gave on August 16, 1953 an analysis of Kerenski's recent program on national problem in the future Russia. Confining his observations exclusively to the possible legal and technical consequences of the program he comes to the following conclusion:

Kerenski's announcement — all nation in the USSR have the right of self-determination including separation — is meaningless and creates no obligation at all to promote, admit and recognize the self-determination. Mr. Kerenski attaches to his declaration two conditions, which postpone the realization of national self-determination for indefinite time and probably for good, namely: the consideration of national problems may take place only after the whole territory of the Russian Empire is liberated, and it should be a new free expression of peoples' will to self-determination. It means that as long as

the bolsheviks are not overthrown in the entire USSR and if they gain power on a small spot somewhere for instance on Kamchatka or on the Chinese Border, any discussion about the self-determination in the Ukraine, or in Georgia or elsewhere is technically out of question. The same goes also for the required new will expression of liberated nations who have to wait for an ordered to vote, no matter how long it has to be — one year, five years or twenty. But what will happen in the meantime?

The answer is clear — the peoples of USSR will be governed by the provisional Government of the centralized indivisible Government of Russia. If this Government will be liberal enough it will nominate some representatives of the nationalities to govern, however, by authority of the Russian sovereign, and not by authority of the liberated nation. If the nation (no matter which) will be satisfied with this kind of Government it will not be necessary to call her later

to vote for self-determination. But if not, if it will come to an open conflict between the national patriots and the governing body of the „indivisible Russian power”, what then?

Legally such a conflict must be regarded as disobedience against the law and by growing as insurrection, mutiny, civil war. And here is the nucleus of Kerenski's self-determination formula: no other power or the UN can interfere in such a situation. The liberated oppressed peoples can not appeal to the World for help as long as they are not independent, but parts of the great Empire. Any help from outside can be regarded

according to the charter of the UN, as interference in internal affairs of a Sovereign, which is forbidden by Charter. Even the Declaration of Human Rights of the UN, can not be applied in these conditions: it concerns only the colonial peoples, which the peoples of the USSR technically are not. This problem was recently discussed by the influential „Foreign Affairs” (July 1953) which asked the simple question — why should the oppressed peoples of USSR not have at least the same sympathy as the colonial peoples of other Empires?

BIBLIOGRAPHY*

Constantin Kandelaki: „The Georgian Question ..before the free world” Paris. 1953. 218 Pgs...

Georgia (on the Black Sea) is little known in this country. Here and there it is mentioned in the press only as the native land of Stalin and Beria. But Stalin and Beria are exponents of bolshevism — of godless hatred for humanity and freedom — and not of the Georgian people, who consider both as national renegades.

Georgia is an old nation. The famous explorer F. Renard described the Georgians as a nation with the most splendid qualities. They adopted Christianity probably as early as the First Century and proclaimed it as the Religion of State in the Fourth Century. It has been an independent nation for many centuries with a high western culture, and with a deep sense of freedom.

During its long history Georgia was united with Russia only forcibly and that was in the XIXth Century, and it regained its Independence in 1917.

A few years later its territory was invaded by the Russian Red Army, despite previous formal recognition of Georgia's Independence by Moscow's Dictators.

*)

This review was written especially for our journal by I. Goldman and was appended to C. Kandelaki's book distributed by us, „The Georgian Question Before the Free World”. This article was written especially for the American reader.

If the reader wishes to receive a copy of the aforementioned book, please apply to the editor of our journal.

The Georgian people are not of Slavic origin and the Georgian language has no resemblance to Russian, or any other Slavic language. Georgian history has never been connected with the history of the Russian people. The first actual rapprochement to the Russians at the end of the XVIIIth Century was caused by the imminent menace from the non-Christian neighbors and motivated by the confidence in the Christian faith of the Russians. The Russian Emperor broke the confidence and subjugated the country, but never the people.

The Georgian people have never accepted the conqueror. The spirit of national freedom remained unbroken during the Imperial occupation. And when after the period of political Renaissance the Red aggressor overran and occupied the country the Georgian people continued its fight for Independence.

However the external fight was transferred abroad. The legal representatives of the Georgian people, now in exile, did not cease to fight for Georgia's freedom from the time of occupation. Day by day through various peaceful means — in press, lectures in international organizations, conferences — they are trying to explain to the free World the Georgian question and its significance as a typical example of Soviet-Russian uncamouflaged aggression.

The book of C. Kandelaki is an excellent report of this problem, the first comprehensive report in the English language. It is an appeal to the American people for understanding and help.

Not only this. It is a persuasive warning for all who care for freedom and reject commu-

nism. It recollects the bitter experiences of international neglect of Georgia and the preference shown to the USSR by the League of Nations, it refreshes in our memory the origin of still unchanged Kremlin policy of aggression, it reminds us of the terrible similarity of the present situation concerning Korea, Red China, the U.N.

The students of International Affairs and especially those who are concerned with proven-

tion of bolshevist aggression will undoubtedly find in this book many inspirations and suggestions for their activity to secure freedom in the World.

Author of the Book, Mr. Constantine Kandlakhi, economist and highly respected Georgian Statesman, former Minister of Finance in the National Government of Georgia, is living now in France, in exile.

I.J. Goldman

ճշմարտություն

զրկյցձեմ Տաշթահրն Քրհորոքրո
ոհմանոն մամոյցմաս ըս ոմքրո
ձշսպլն, հոմ ոմո ոլնցձս հոմոհի
հշոն, ոնց ՏաՑոձսքոքոնոցո աս -
հոն Տիորո, մոլքոքոքրո ըս Տոնո -
ընոկորո մամոմնասլոքո: յհրոշքրո
Տալմոն զոնոշքրո մոլրոնց ըս Տալս -
ոնոշքրոն ըսմոլլոքոքոքոքոնոն սրքո -
նոն ըսալոքոքոքո մոլսմոլքոքո!

ող մնքրքրոքոքոքո ան մոնոլո -
քոքո հշոն ոհմանոկոքոնոն Տոն -
գորոմսգոլո ձոլքրոքոնոն Քոնքրո հշ -
քրոն - «Քոնոնոն Պրոկքրո», - ցն
քրոքրո սոնոն Քոնքրո Տամքրո,
ողքոն սոնո Տկոնոքոնոն, յհրոշքրո Քր -
հորոքրո ոհմանո, հոնոլոքո ամոհո -
լոն ժոլոքոքոքո Տկոնոքոքոնոն մամո -
կքոքրո.

Մրոնքոն ոլն ըս զոլոքոն, հոմ
ոքոնսոլո ժրոնսքրոքոնոն մոնոկ ժո -
կքոնոն, հոնոլոքոն մոնոկ Քոնոլո -
նոնոն հշոն զոլոքոնոն սոն -
սոնոլոքո քրոնոն ժոնքոքոնոն հշոն
Քրոնոնոն ձոլքոքո, մամոմ լլոքոքո -
նո մոնոկոն ոնքրոն մամնցոքո -
նոքրոն ոլնոն ան զոլոքոն. զոնոն -
նցոն հշոն Տոնքրոնոն մոնոքրո
քրոնոնքոն, հոնոլոքոն Տալոնոքրո -
նոն Տկոնոն Քրոն ան անքոնոն,
հոնոլոքոն յհրոնոքրոն մոնոլոքոնոն
Տոնոլոն մոնոնո ժոլոքո, ան Քրոն -
ընոն սրքո, ան մոնոն Տոնոնոքոն
Տիորոնոն յհրոնոքրոն մոնոնոնոն մո -
նոն սոնոն, Տալոնոքրոն Քոնոքրոնոն
մոնոնոնոն, քրոնոնոն Տոնոնոնոն
նոն Տամոլոլոքոն, ըսձոքոնոն ըս
Քոնոնոն.

ժոնոնոքոնոն յհրոնոքրո ձոլքո -
նոն Տոնոլոքոն ձոլքոն ոմ-18-ձ Տաշթ -
նցոն, հոնոլոքոն զոնոնոն մոլոլոքոն
յհրոնոքրո Տկոնոնոն ըսձոնոնոն 1709

Քրոն մոնոնոն Տամոլոքոն հոնոնոն
Քոն, մամոմ ձոլքոնոն հոնոնոն
մոնոկ ոնքոնոն հոնոն ըս Տոնոն ոն -
նոնոն զոնոնոնոն, հոմ Քոնոնոն,
Քոլոքոն ըրոն մոնոնոնոն ըսձոնոն
հոնոնոն.

զոնոնոնոն յհրոնոքրո Քրոնոն ձոլքոն
մոլոնոնոնոն Տաշթոնոն, հոնոլոքոն
յհրոնոքրո մամոլոնոնոնոն ոլնոնոն
նոն յհրոնոքրոն ոնոն Քոնոնոննոն մոլո -
նոնոն Տոնոնոն ոնոնոնոն սոնոնոն
ան ոնոնոնոնոն յհրոնոքրոն Քրոն
Տամոնոնոնոնոն. զոնոնոն հոնոնոն
Տոնոնոնոնոնոն ըսձոլոքոն Քոնոնոն
յհրոնոքրոն ոնոնոնոն համոլոքոնոն
քրոն Տիորոն-ժոնոնոն մամոլոքոնոն
նոն ըս մոնոկ սրքոնոն ըսձոնոն
մոնոնոն. զոնոն ոնոնոն հոնոնոն
լլոնոն-մոնոնոնոն, հոմոլոքոն հոն -
նոն համոլոքոնոն ըս Քոնոնոն զո ան
սրքոնոնոն: մամոմ քրոնոն
մոնոնոնոնոնոնոն Տոնոն յհրոնոքրո
մամոլոնոնոն անոնոն ան հոնոնոն -
նոնոն ըս ան ոնոնոնոն Տոնոն ոնոն
նոնոն մոնոնոն ոնոնոն մոլոքոնոն
մոնոնոն. մոնոնոն ոնոնոն ոնոն
նոն ոնոն ոնոն սոնոնոն հոնոն
նոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն
նոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն
նոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն

ոլոնոնոն անոն մամոնոնոնոն
նոն ձոլքոնոն հշոն մոնոնոն ըսձո -
նոն մոլոնոն յհրոնոքրո Տոնոնոնոն -
նոն Քոնոնոնոնոն ըս Տոնոնոն ոն -
նոնոն զոնոնոնոն.

հոնոնոն ամոնոնոն մոլոքոնոն
մոլոքոնոն ըրոն ըրոն Տալոլոքոն մոնոն
սլոն ըսձոնոնոն. ան մոնոն
ոնոն Քրոնոնոնոն Քոնոն սոնոնոն
նոն Տոնոնոնոնոնոն ոնոնոնոն Տա -
նոն մոնոնոնոնոն ոնոնոնոն - ոն -
նոն մոնոնոնոնոն ըս մոնոնոնոն -
նոն ոնոն. Տոնոնոնոնոն ոնոն
մոնոնոնոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն
նոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն ոնոն

საქართველო
საბჭოთაო

X X

ღრეს უკვე ყველა ნათარე ხე-
დავს და მინდობს, რომ ვაჟგონი-
ბა უმუარეო უახლოვდება იმ დიდ
მღვრელებს, რომელებიც მსოფლიოს
ღრედადღე არსებობას ძირითადად
მარტაქმნიან და მას ახარ საფუ-
ძველებზე დაამყარებენ.

ყველა ჩვენი მანია უმუარეო და
ნიჟარა ასეთი რიი პინამორბერი
მღვრენა და მათთან მამოქვეყრი
ჭრადღეია. ყვერამ ვარდა იყის,
რომ მესამე ასეთი ქარნიშხარის
დავა მასეღებოთ მფეი იქნება, ვი
ღრე ყვერა აქამდე მიმხარნი მივ
ღრეებისა, არამბერი ერთა...

ყოვერი ერთი და სახერმბოვი
მიმიოთ და ვრდაღეოთ იკრეფს ყვე
და თავის დაღებს და მურმიღეი-
ნეო ვმხარება სახიფათო მიმავარს
რის დასახვედრად. ვრე ქარეფე-
რი ერთი აიჟრენს თავიდან ამ მი-
მავრის სიმიძიფს. ეს მარემიება
ყოვერი ქარეფრისამან მიოთხივს
მავკეოთს ყვერაფერი, რაჟ ჩვენი
ფრის დართა მესავრებად და მას-
ამამრეებარ არის საჭირი.

თვით საქარეფერი დაქყრნი-
რი არის უჟბო სახერმბოვის მიფრ
რის მამიოჟ მისი მესაქრებობანი
ყოვერმხრივ არის მფღურეერი. ამი
ჭომ, ყვერაფერი, რის მავკეობაჟ
მფეორებრია საქარეფრეომი, - უნ-
და მავკეოთს მისმა ვმიმრასეომ
უჟბიფეომი.

აქვერან, ქარეფრი ვმიმრასეოის
ქინამე თავისთავად ისმება ამი-
ქანა: სახიფათო მიმავარს მფეხ-
ღეს მავრთიანებური და ~~ქ~~ მამა-
მრებური რიბებოთ.

თერიწურად ყვერა ვთანხმება
საქმის ამმვარად დაყენების აუ-

ქორეებობას. ამსეფ რარეებოთ ყვე
და ისინიჟ ვი, ვინჟ თითქვეფქრად
ჭიკურად ამმრეფენ ქარეფრი, ვმი-
რასეოის მავრთიანების საქმის.

რა ქარეფიკური სამუარებანი არ
სებობენ რეფს ქარეფრი ვმიმრასეო-
ის ქორეიკური მავრთიანებისათ-
ვის?!

ამისათვის არსებობს მხორეო
ერთი მზა და სამუარება: ქარეფრი
ერთეწურე საკოთხეი უნდა მისეფს
ყვერა მასუხისმებებერი ძვერი ქო-
რეიკური ქარეფებისა და მათი მე
თაქრების მიქმეღებობს მავრთიანე-
ბა. მავრთიანებური მიქმეღება ვი
უნდა დაყყრენის საქარეფრის გნი
ბიო სუვერენურ უფრებებს და გნიმ
რასეომი მფიფ საქარეფრის ვან-
ნიფრ მთავრობას.

ნამრეერი და ყურარსარეობი დაბ
რკორებანი, რომერიჟ თითქის ამ სა
კოთხს ქნი ვრებებორეფს, - არ არსე-
ბობენ. ღრეს, ვმიმრასეომი, საფრთ
ქარეფრი ქორეიკვისს ქინამე არა
რმას არჟ ერთი მიწამანი ქორეიკ-
ვის ხასიათის საკოთხი. ესე იმი
ქორეიკვისს იმი რარმის საკოთხი, რი
მერიჟ, სინამრეორეფი, ქარეფათა ნი
რმარერი მანსხვავეობის სამანს ქა
რმიარებენს.

მიწარჟ რომ მიწამანი ქორეიკ-
ვის საკოთხებობი არსებობენენ, ეს
საკოთხებობი არავითარ მფეობეფეამი
არ ქარმიარებენენ ვმიმრასეოის მარა-
საქყვეჟ სამანს. მიწამანი ქორეიკ
ვის საკოთხებობი თვით ვრმა უნდა
მარასქეფიკის თავისუფრების მი-
ქივების მფიღეფ; მამრამ საქმე სქი
რეფ იმამია, რომ ეს საკოთხებობი არჟ
ვი არსებობენენ ღრესეღებობი!

სურ სხვაა სამარეო ქორეიკვის

Սաշտեռն, մամանտացոնսյորըծըր ծր
 ժրոն իրոցսլմո մցոք ցրն անս
 սյցն Սամարդո Սաշտեռն ըսցրն-
 ծոն Սցնսսրըծըրծս, ցն մեռըր
 մոն իրըրըրըր ցմոմրսցոնս Սցրը
 ըոս ըս մոն ծրըրըրըր ըսնոմըրը
 ծսն Քսնմոսըմընս, սսց երըծըրս
 ցցըրս ոմ ցրոն ոսթրոնսմո, հոմը-
 ըրս մամանտացոնսյորըծըր ծրժրոս
 սթսնմոմըրս, սսցոք ցրոնըծըր
 ցրոմցոքըծոտ ԲՅՅՈՒ, սմ Սաշտեռն
 անսշոտսնո մանսեցսցըծս ըս ան
 ցսնո ան անցըծըր, մոքըր ըրոք
 ըր ցմոմրսցոնս մոմսնո Սամարդո
 իրըրըրըր ցրոն ըս ոմոցս, -
 Սսնըրըրծըր:

-Սրըր ցրոցըր տացոնսյորըծս
 ըս Սսնըրըրըրըրըրըր ըսմըրըր-
 ցըրըրծս!

-Մթըրոն ըս մըրըրըր տսնսսնսց
 ծոնս մոմըր ցսցսսնոցըր ցրնոմսն,
 Բսմոցսրըծըրըր հոմըրըր մշոըր
 հո ըս ցցըրսստոցոնս մոնսըրըր ի
 ըրըրըրըր ցրոնոտ!

-Մթըրոն տսնսմթըրըրծս ԲՅՅՈՒ
 մըրըրըրըրծսմո մցոք, ցցըրս տսնս
 մըրըրըր ցրնոմսն!

Ցոմո իրըրըրըր մոքըրսթըր ցր
 ոտ Սաշտեռն կթընս ըս չոտեըր
 ծս: „սթսմըր ցրո մոեըրեըր իսնըր
 ստս Սցոտսնեմըծս: Սսնսմըր յթսրոտ
 մսն? ցրոն ծրսրոս, հոմ սթսմըր
 ցրո մոեըրեըր ցն Սցոտսնեմըծս?“

սմոն չոնչըրըր մսնսրոտըրծ
 ըս սմոտ սմոթըրըր մըրոն մսթ
 եոն Սցմոեցցսնո, -ծըրոնս, հսսս-
 ցրոնցըրոս Սսթցրոնս, հոմ սթսմ-
 ըրոն ան մոեըրեըր ըրոքըր ցմո-
 հսցոնս Սրըր իրըրըրըր մսցր-
 ոտսնոմս, մսմհսմ ցն ցսթսնթրոքս:
 Սսս ան Քսնմոսըմընս! ցն սմսց
 ըրոն ան ոմըրցս ոմոն Սսծըրոն,

հոմ Քսնսյորըր մսթըրըր ըսթրոն-
 ոնոցըր ըրըրոտ ստսսըրցն մսմսցրոն:
 Եմըրըր մոթմըրըծս, սմսթըր ոթմըր
 մանրսցըրըր մոքըր ցն Սսցմըր ըս
 հոմ Սցըրըրըր սմ Քըրըրըր Սս-
 ցս հսրսս սսնըր ըս յթսնսյորն Ես-
 թրոն սշորոտ!

Սսթսնոքըր ըս Սսթսնոքըրոս-
 թըրոն մըրսոնոնս ըս մոնոն Սսմսս-
 յրոնստոցոն տսցսրըրծոն Սրըրըր
 ցրո մոնսթ, ցրո մցնթցոնոս ԲՅՅՈՒ
 Սսնմոմըրըր ըս մըրըրցսնո ոսթրոնսմո
 ան ցրոեըր ըս ոնքըր մոմեըրոնս
 ցսթսնթրոքս: ըս հստ յթս մցնթ-
 ցրոթոն ոմ ցրոտս, մոնոմս իսթս-
 հս ըսծըրըրըծսմ?!

Մ ս ց ը ո ս Ե ց ծ ս ը ս
 ժ ո ը ս Ս ս ց ս տ ց ը ը ը ը
 Ս ը յ ը ժ ս Ե տ ս ց ը ը ը ը
 ր ց ծ ս մ ը ց ! սմսն յթս ցցս-
 ըրոտ ցրոցըրոցոն, մըրսմ, մանթըրցըր-
 ըրոց: ստթըր, սսքըր, ստսսքըր, ցրըր
 ան մոցսրըրցոտ ԲՅՅՈՒ Քմոնստս-
 Բմոնս մոմսն!

ցրոն ծրսրոս, հոմ սթսմըր ան
 մոեըրեըր ցն Սցոտսնեմըծս? Սսշո-
 եոն սմթսսնսր ըսցրնցըծս ըրոց յսմ-
 հոն! սրծսր ծրսրոս ցցըրս մոմըրըր
 Սսնսնցըրոնս: սրծսր ծրսրոս ոցր մո
 մըրըրըր, -հոմ ցն Սսշոեռն Սստսն-
 ըրըր ան ոցր մոմթըրըրըր, յթոտ հոմ
 յթոցստ, ծրսրո ոցր ցցըրսն ըս անս
 ցրոն, չոնսրոնսն ան չոմցոքըրըրոտ
 ոնցոն Սսնսնոցըրըր Սրըր մսմո-
 քըրըրոնս ան Սրըր ցսթսնթրոքոն
 Քմոնսմըր, հոմոնք ըրոց! սմոն մսմո
 ցցըրս մսծըրըր ըս մըրըրըր ըր-
 ոքըր քծըրոտ տ իսնթոնս, ոմըր իթր
 երս, հոմ Սսցրոտ մոմսնս Սսշոտսնո
 ժըրըրոտ մոսթըրցըրս!

ցսսս ԲՅՅՈՒ Սոնսյոթըր: ցսսս ԲՅՅ

XX

նի մարտի, ցաս Քննչի ժառ ք
 րորնցնա. քրքն կըր կնչա մըմոմա-
 րոտնա. ոնն կաղըքրոտնա մանկն
 զազքքնա մշմոնքրոտնաման քա մի-
 ոմըքնա անաղրոտ ան ցննմաչնցնոր
 ցն կնչարնքրքն! քրքն Քննչի ցր-
 ոն ամոլքնա ցրտաք-ցրտոն, -միտք-
 րոր քա մշքրքնաք միոլքնա ցրտ-
 րոր րոնքն! ամ միղքաք կաղրոտ
 կաղմիցի յքք ցնքրքնքն. յքք
 քազնքրքն. զազքնոն ցրտա
 մորոն մեկորք Քննչա ցրտա մաղ-
 ցրտոնքնքրքն. ամ կաղմիցի ցրտ-
 րոր ցնմոնքնա յորքքաք մամո-
 րոն յքնանկնքր քրքրոն!

Քննչի յորոտքրքն մըմոմանք-
 ոնա յղրոտ քքրոտ, քրքրք քքքաք
 քաղքրոնքրո կնչա րոնքրոմի ցրո-
 կա. մամարոտաք, ցրտաղր ցնմոնք-
 ոնն մտքր քրքքնքրքր ամոլքնա
 կըր ոն-կամ մամոտքնամի միոմը-
 ձա կամոլքարոնքրքն:

- կ ա ղ ա ռ թ ջ ջ ը ո կ
 ո յ ռ ո ը ո յ ը ո յ ջ ը ջ -
 ծ ջ ծ ո կ կ ը յ ը ո մ ա մ-
 ո ջ ջ ը ջ ծ ա .

- ո ն ջ ջ ը յ ա ռ ջ ջ ը յ ը ո ,
 յ ա ռ ք ա մ ջ ջ ջ ջ ո կ Ք ա ջ -
 ս ա կ ո տ ռ մ ա ն ո կ կ մ ջ -
 ջ մ ն ա ջ ջ մ ո ա ը ն ո մ -
 ն յ ը յ ջ ջ ը ջ ծ ա թ ա մ ա -
 ջ ա ռ ջ ջ ջ ը ո կ ա ղ ա ռ թ -
 ջ ջ ը ո կ յ ա ն ո ն ջ ը ո ,
 ջ ը ո ջ ն յ ը ո մ թ ա ջ ը ո -
 ծ ո կ ո ռ մ ջ ը ո ջ .

մեկորք ամ կանոտ միցմնոր ոն
 մանկն միցքրոն կաղմոն կառան-
 քրք կանմանքա, կոնմաղրոտ յորո-
 յրքրոտ յրոտցրոտն քքքնա մի-
 կաղքր քա կամքրք կաղքնքրքր
 քա մոնն մամրա կաղքրքր կանո-
 քրքր!

Ոյ ցրք մոնքրքա ամքքան

ոնմանկն միցմնա, Ոյ ցրտաղրոն
 րոտքրքրոն յորոտքնա ցրք մամոն
 կնք քրոտքր կաղրոտ ցնա, -մամոն ցա
 ռաղր կաղրոտն մոլքրաղքնա քա մոն
 կըրքրո կամքքնա միցքքրոնա յա-
 կնքնոնմիցքր քրքմիցքնա քա կնչա-
 քանկնա կանքրքրոտնա կառնքր
 կամկանքրոն անքրքր յորքն! ամ-
 ցրոտ քքքրոնա քա քքքք յորքնոն
 թանքնա ցրտաղր կաղմոն ցրտքր
 յքքք աղնաքրաղքրքր քրոն ոնա
 քքքնա քա մոն կըրքրքրքր քամքքնա
 քրքքաք միցքքրքրքրա. ցրտաղր ցր-
 ջնքր կաղրոտն յնքա ոքքն ան
 կամքքր քրքքք, անքքր քրոնքր
 յորոտքրքր կաղքնքրքր!

„կաղրոտքրոն քամոլքրքրքր-
 ծոն քրքքնոն քմիցքրոտ կամքր“,
 րոտքր ցրտաղր ցնմոնքնոն մանք
 քրքքրո կաղրոտ, թաչոն մոլքրքրքր
 կաղրոն կաղրոտքրոնաղքն մքմոն
 թա ամ րոմոն կաղքն! Քննչոն թա-
 կամքքաք քրքքքնա քա քրքր մնոնքն
 քրքնոն կաղքքա քրքքր ցրտաղր
 յորոտքրքրոն յորոտքնա քա կաղրոտք-
 րոն քամոլքրքրքրքրոն քրքքնոնա
 յորոտքրքր քամոլքրքր քամոն քր
 քրքր քաքքա.

քրքն ցրտաղր ցնմոնքնամի ան-
 կնքնոն ոն ցրտաղր յորոտքրքր
 քքքրոն. Քննչ ման ան յքքքնքն, րո-
 մոնք ցրտաղր կաղմոն մամանքն
 քա կամքքամ մամոնա. Քննչ ամ մոլ
 քքքնա յքքքնքն, րոմոնք ոն, քքքք-
 ջք քքքքրքր քքքք, րոմոնքքքքք քո-
 րոն ցրտո կոր յնքա մոնքն քա
 րոմոնքք մամոնքնքն Քննչն քք-
 քրոն քա թաչոնքքաք մոմաքքն!

„կաղրոտքրոն քամոլքրքրքր-
 ծոն քրքքնոն քմիցքրոտ կամքր“
 կքքքաք յրքքքն կաղրոտ քքք ցրոն
 յորոտքրքրոն յորոտքնա ան քքքքնոն.
 մոն րոնքն քրքքքնքն կաղրոտ

XX

ցըրոստոցիս ցըրս ևանծողբցը
մըծըծողոս համըրցնոմը տաոծան.

Ուն Սիմաբըցնըոծանսի ոմըողը-
ծան տըոտ մըսնհամըցը ևաշյշունիս
Ֆարհամոսոըրնի մըմըծողըրնի, ևսգյահ
տըրրոս ոըրըրնի մանտուարոսն ևս
սըրըրծըրնի ևանըրան!

Ուն հոմըծնի բնանան 117 քը
ոս մոնըոծըրան մանտարոսըջըրըծըրո
ևս մանանըրըծըրո ևսգյահտըրրոս մի
ըր սըրըրըրը ըյահողըրո միցըրոծնիս
Ֆորըցըրո տաոծնիս քարմոմարըմըր-
նի. մոն հոմըծնի բնանան ծըրմը-
րըրըծնիս միըր ևսգյահոծըրո ևսգյահ
տըրրոս տազմանքորըրը սքանցըրը-
ծնիս ևս ուշյամնթըրնիս քորնայքմ
-բըմ քարմոմարըրո ևանմըրըրո ծը-
ծողըրնիս մոնայքոըր ևսաշյսցնի!

Ամայցը հոմըծնի բնանան ևսգյահ
տըրրոստոցիս մըմըծողոս ևաշյ սնս
ըր տաոծնիս քարմոմարըմըրըրնի, հո-
մըրտաթ, ծնծողրոս Ֆորըցըր ևսցըր-
նիըր ևս Ֆորըցըր ևսմշարըրըրնիտանս
ցը, ըյահողըրո հոմըծնի մոնանց ևս
սմոտ մանամըրըրնի ևսցնի ըրնի մհս
զար ևաշյշունիսն ուշյարսզըր թրար-
ցոս ևսգյահտըրրոս տազոսըջըրըծնիս
տըրն ծնծողրոս!

Կըրս սմ ըրըմըրնիցըրն ևրոտոս-
սնցընի ըրոտ մողրոսնի ևս մանշըր-
րըր ևսգյահտըրրոստոցիս տազման-
քորըր ծնծողրոս թրարըրցոս, ցորցը-
րո մատմանի տազոսնի ծնծողրոտ ըր-
ոտըրըրը ևսգյահտըրրոս ըմևսեըրըծնս
ևս սհն մոն ըրոտ հոմըրըրոմըր նս-
քորըր, ըրոտ հոմըրըրոմըր Ֆորըցըր!
Մատո ծնծողրոս մողըր ևսգյահտըրրոս
ըրոտըրըրըրնս քարմոմարըրնի!

Սնըր մոմայսըրնի, ըյահողըրո
ըրնի քորնայքմ, ոսնցըր հոմըրնից մող-
րո զսցըրըրոծնիս քորնայքմ, Սըրըրը-
ծնս սնըրըր քարմոմարըրն ևսցող ևսզըր
տնի, հոմըրըրըր ևս յաղըրըրըրըր ըր-

ևնցնա ըրոտ Ֆանշեոնի մայցման ծնծողրո-
սըրըրըրըրոս մոնըրնի մայրոտոննցնս
հսթ Սըրըրըրնս մարը!

Ամ մոմնիտ, ևսցըրս ըյահողըր Ֆորը
թըրըր Ֆորըցըր ևս ցարըր ըմըթըրն
մոըրըրըրըր ծնծողրոսնցնիս ևսզըր!
հո-րըր ևսնայ ցը մայրոտոննցնս մոնըր-
ծնս, -ըրոմըրնայցըրտ ևսցըրս ըյահողըր Ֆորը
ըրթըրըր զըրնաստան, հոմըրըրըր ևսգյահ
տըրրոս ևնըրո ըրմոըրըրըրըրոծնիս
սըրըմըրնիստոցիս մոմնիցըրն!

Եևսայ ևսցնի ծնա! ևնըրըր ևսցը
նցըրըր ևս զարմար մատըրըրըրնց-
ըրո մըսըրն ևսցըրս մարսարսնայր
ևսնըրըրըրըրըր ևս ևոմըրըրըրնի, հո-
մըրըր Սըրըրըրնս մարսըրըրըրնի, հո-
մըրն Սոնանման ոսնց ևսմարըր ևսնըր
ըրըրըր! մամարն սմոստոցիս ծնար
զարտ! սմոսնի սրն Սըրըրնոս ևս սրն
Սըրըրըրըրնս, սմ ևոմըրըրըրն ևսն սհն
ևոըրն մայրըրըրըրո!

Զըրարըրըրոտ ոըրըրնսմոնըր ևսգյա-
նտըրրոս ըրոզնըր մտաըրնոծան, ևսցև
ըրըրնոտ ևսցըրս ըյահողըր Ֆորըթըրըր
Ֆորըցըր ևս ևսգյահտըրրոստոցիս ևս
մոնի ըրմոըրըրըրըրնս սըրըմըրնիս
տըրնի ըրմոըրըրըր ևսցըրս ըյահողըր Ֆորը
ըրթըրըր ըրսման! Զըրարըրըրն ևսցնի
տանայմոմըր զսզըրնոըր ըրնց ևս
ըրըրըր հըրմըրնիտ սըրնիմնայթ, հոմ
ևսգյահտըրրոս տազոսըջըրըրնի ևոմթ-
ըրցոսն Ֆորըցըր Ֆորըրնայր զտըրոտ ևսցը
ևս զսզըրնոըր ըրնի ևնըր տազոսը-
թըրնս ևս մատըր մըրըրըր, մթըրըր
տանանըրըրըրնս մըրըրնայր ևսմոըր-
ըրնցըրըրո համըր ևսցողր Ֆորըթըրըրնի
թրնիմայրոնի ևսնիտ. ևսգյահտըրրոս տա-
զոսըջըրըրնս ցըր հատըրոտ մթըրըրըր
ողըր ևսցըրս զսզըրնոըր ըրն ևն ոըր-
նցնս տազոսըջըրըր ևս ոողըր զսզըրնոնի
մոնըր ըրոտ մթըրըրըրըր մոնս, հոմըրըր
մըր ոըրնի, սհն-զսզըրնոըրըր, ևսնըրմ-
քորնիս ծաթըրըրնի ըրըր ըրնիցն!

31024

XX

ՅԱՐԳԵՄԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

զցսարմըծոտ Բնցնի մոճինսար-
 մըցնիս միցնի ըսճցրոճոր ցչըրս
 ցնի, հոմցըրոց ըսճհոճըրոց ըրց-
 ջանըրը յոհոճըծոճի ոճցոճըծոճ ըս
 ոճսսցը ոըրցնստըցն ոճհոճըցն! ըց-
 թամի, հոմ սմ ծնոճըրս ցրտսը մի-
 ջոցսնտ Բնցնի ըսցրոճ ըս ըսծո-
 ըրոճ միճնիս մանեհոցըրըծոճմըց
 ոնսցը, հոմոհոց ցրտսը մանջոցըրոճ
 սմ ծնոճըրոց ցչըրս մթսսսցը ցթս-
 յըծն!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Մտնա ըսմ ըրը ըսցնի.

զոնսց յորըց ըրոճըրի յչըծոն
 ծոցըծոն մանցմը մըրհցնիոս ըրոճ ըս
 մոցսըրըծոճ մարսըր ըսմնցըծը ցըրց-
 ըրոնտըցն, ոն յըթչըրսը մըսմիճնցչ-
 ըս տսցոնտսսն ցրոճըճոհ մամոճըճ
 մըրսն, համըրցնսըմը ընծըճնիս մո
 մսթըծոնսսց.

ոճմոնըրըծոճ մոնցըծոն ըսսըթչնսո
 մըմըցնըրի ըսցսնցնի եըրսեըրս ոն-
 ոնչըծոնս. մհսսսըրի մսթմսնի մս-
 ջսնսըրս, եըրոըրսն մսթըցնեըրս. Ցո-
 ճից մըրմիճնցչըրի, մցոհըր ըրոհըծը
 ըրըծոնս սճսմըրոն, -սմ եսնսը սմս
 ըրըրս, Ցը սոճրոն. մըրսոճոնս մսհս
 ըրըծըրի. յոհնցըր մըրցըրսՑը Բնցնի
 ըսճոճմսըրըծըրոցը ըսծըրըծոն ըս-
 հոճոճ - մոմըմըր ծսըրոճ ըսճնսճ-
 ըսս, մըրեըր-մըրոնեըրս, -մըրն յմը-
 ջըրցն յսցն, մսմհսմ ցն եոմ մսո
 ընց ըոցըրցըրոն եոմսնիոս. ծնոճըրս
 հոմ սն ցըրըրոցըր, ոլնցըծըրս ճս-
 ոճոճ, մսնթո ըրիճնըրըծոն մոմսն-
 թսսըծըրի. ըսցըրոցնս ըս ծնոճ-
 ըրոնս յո սն յնրս մըրմոնըրոցն,
 սնսմըր յնցնո ըսճցոնս! յնրս
 ջըթսըրոճ ցն ծնոճըրս, ցն յորըրո
 Բսսսսցըրոճ թնցնոցըր յոհոճըծոճի,
 ըստսնսըր Բսնիճոճի, ըսսըրմոնի-

ըրոճ ընոնըրոնըր յսնոնցըծոնս
 ընսն Ցնց-Բնցըրըրըծոն. սմոն մոճը-
 թնցըծոճ ըս մըրցըրըծոճ մթսնց մըր-
 յըսըրոն Բնցնիս մոմսսսըրս. յնրս մս-
 ըսսնոնչոճ մըրըրսմոճ թսնսըրի,
 յնրս սըմոցսհոնոճ մոն ըսըրմըմի
 թսնսսծըրոճըրըր սըմոըրըծոն, հոմըր
 ըոց սնց յըմոճըրս եըրթըրն մըրցս
 հսսցն ըս ոնց մըրըմըր ըսծըրըծոն
 սնսըրի հըրոցն մըրմըրնս. Բնցնիս մոմ
 ըրըրոճ ըրոհ ըստսնտ յնրս մսսը-
 ջըրոճ ըսծըրըրըծոն ջըրըրոճըրս ոչը
 սնցմի մսըրի ըսըրս ըս մոլմըրըծոճ.
 յնրս ըսսըրոցըրոճ ցըրըրոցըր, հսց
 մսմոնմըրըր ըս մսմսսըրսսսսըրըրոճ
 ըս մոցսսցըրոճ ցըրսըրըծոճ մսն, հսն
 սց մոցսցըրոճ ըսմոմոճըրոն եսնսնս
 ըս թսնմսսթըրոնսսցն.

Բնցնի ցրոճ մսնսսսըրոհըծըր հո
 յըր յոհոճըծոճիոս հսցըրնցըրի, մըրթսը
 ըսճիոճ մըրմոմսըրըծոճիոս. տը յո ոմ
 ցրըծոն, հոմըրոճսց ըրըր եսնիոս ցչը
 ըսցըրոճ սճըրոճ մանթըրոճըրի, սսթըրոճ
 ըսմըրսըրըծոճոս ըս ոսհսըրոճ սնցնս
 ըրի, ըսսսսսըրոճ մոմսնսմըրըրի, ըս-
 տսնսըր մոմըմըր-մըրնոճըրոճ յըրը
 յըր մոնիցըրս մոմՑսսըրըրըր; տը
 յո մստ տըրսթըրոճ մըրսն մըրոն տս
 ջոնսնտո ըսմոմոճըրոն ըսցըրոճ, -Բնցնի
 հոմըրոճսց չըր ոըրնսց ըսսսթըրոց
 տսցըր մոնըր ծըրըրըրըծոն, հոմ մըրց
 յսնցն ցըրոճսմի Բսսսըրնըրոցսսցոճ,
 Բնցնի հսրս մըրմսնոցըծոն?!. տը մըրի
 Բնցնի մըրոճն ըս մոնցըծոն տսցոն
 մոցսըրըրըծոն մըրոնըրըրըծոն, ըսսս, Բնց
 ընց մըրնոցըր եսըրեոճ ըսծըրըրըծոն
 ըսսըրոհըրըծոն, մըրն թսնսսսս մսմս-
 ըրոճըրըծոն մոմըրոճըրըծոն.

մոմըրոնցըրոճ!..

մսնսսսըրոհըրըրմս մըրնցըրմս ըս
 ծսըրոճ ըստըրսնմս ըսթըրմսս մըրո-
 յոն!.. մըրսմըրմի մցըրըրըրըր ըրըր ցրն
 մսսսմսնչըրըրըրնս, հոցս ցչըրսն մըրց-

XX

մո՛նս մանձպըրմի Իջնհրա՛ս քս
յղկշըրտնվայն մոխ՛րագոսու.
սկտոզց մաթըմոհոցընծա՛ն զմիհն-
ցս ըրք ծնիթանցոս,Նաթսց Նամի-
ծրոս - Նաեցըմիփոցոս մաթահիցնաս
ցիոնցծա՛ խոհոցնծա,Վոհարո հի՛մց
Ես,մցյըրոցծա,ցոցըրծճարո չժո-
ցոծոհոծա. սկտոս Նոմիթըսքըց քս
յղիցնացոծա ոմ ըրքո մո՛ժոծոնսս,
հոմըրեսսց Նամիծոծրոս Նուցճահըրո
ցիոըցծա!.. մորո,մյեեր Նյ մո-
ըրցյ սկտո ճուճցոնս,սկտո մա-
մյըրոՄշոըրո մըքըրոժեմսխըցծոն
ի՛նսամց! մեկըք մոնցծոտ քս մի-
ժոծոծոտ ըսթսչտ ահ ՄցյժոԺոտ սմոն
Մցմիցնցս քս Մցսսցծա.Նամիծո-
րոս ժըրո սի՛մցոմի քս մոնս իոս-
րո մոմսչաթմի մամհաք Իսոնխջցճե
ժսչոս ըրոնկըր Մշոքո,հոմըրնոց
Վոհնստըք ոնքոսն ճարճ զրոնս
քս ժճցեոնս իոնսամց.

Նամիծոծրոս զոժժըրո ՆամՆախ-
րո մոտոծոց իջնցման յանձարո-
ծաս.ցոցըր մոցըրցնաս,ցոցըր մոր-
չաիցն,չարճն ժոյ սչն,ցնսիոհոցծա
ի՛մոնքս Մցթսսցծա,-'՛չըն ըսարո
մոճոնս Մցնսթըրո. սի ցոցըրմս
Իջնցժոսմանծա յի՛քս ոճոժոնս ոճո-
չը,հասսց Վժոժոնծոն Նեչս մոնոցը
մոժմց.սի չժոջոժի ցոցնս Նսիոհո
ահ ահոն.իցմիմարոցո մոժոնծա քս
ստրո յի՛քս ոցոն սկտո ըրոն Նս-
ցոցըրոԺո.չժոջո հս Մյսմոս,հոցս
ցոցըրո հոմոսնի Եոհմսթըրո Մշո-
րո զրոնսս Վժոժոնծոն քս Վջոցըրոնծոն
ոմսկչը,հասսց Վժոժոնծոն քս Վջոցը-
րոնծոն մոն ժճցըրոտ ժքժոմո!մսՄոն
սկտո ստրո,սկտո մոժոնծա մժր-
սչո ստրո քս մոժոնծոն ոցսցչս
քս Նսոնծոն ցոցըրեսսց յճըրոժարոԺո-
ծաս.

ժճընն մոյրցըցոցս ցըրաքըքս

սմ Նամանճը քս իրորս մայրչոցոս
ցն մոցըրցնա.ժճըր մըհմանցը մոսճ-
րոցնցն,թո՛ն-Վրքցըրոհոցն,յոտո իո-
ժնոց յո սլչն ըսիցըրո Նսժոմսթրո
ցծոհոցո ստրոն մոնժճնցըրոծսճը.ոյ
ժահճըրոԺոտ ժճըրնստըրոց,ժոյ հս մո-
Նըրցն Նսժոմսթրոցծոհոցո ստրոն ըսհ
ըցչոչս,հոցս սր զմոհիոըքծոն մսն.
սմոն ժճըրո մի՛քս մսժարոտո մոժ-
չսս լեոնցըծա սմս ժոյ ոմ զրոնսմ.
մսժոնքըծա. ոհրանըրոսՄի մորոչսից-
ոնքս Նաեցըմսժոցմյըրո քս ըրքոժսչ-
ըրցնանի մորոչսից-մսմյըրոՄշորո Վս
րոցըր.ցչըրանի ժսցճնս Նսցըմքնց
Նամիծոծրոժի քս մոն Նահըրսց. մո-
չոքս հարսց մահցոն - ըսահոչո
հարսց Իջյըրըծս,ժոյ սր չքըքոմ ջո-
հի՛նցծոն մահցմցմո Նսճոտեմո. զն
Մցնոնցնցն.սկսցքս սրոսլոտո. ոն
ոցո քս ոն. մսթրոս ժքժոմ Վսճնցըր
քսցնսհոժս ըրքո թոսՆճո.յղսծստ քս
չարճն ցոցըրոցը մսչըրցնս-Վոճըրս-
րոծա.ցն ի՛սմո Նամոնցըրո ոցո սհս
մահթո ոհրանըրոնստըրոն,սհսմցը ճս
լեոծոհոծոնստըրոնսսց.ցն սժոճոս
սհս Նըրցն ըսմսչոփըքըծս.. ոնցոտ
Մոժս ժճըրըքս ըսճոտս ման Իջմից.
մցրոհ Մսժարոտո մոնժճս Նսթոհն-
ժոցոն հընՎըծրոչսմ Նըր սեթսն.
Նսժոմսթրոցծոհոցո ստրոն ըսոնսնս,
հոմիճըրոցնց Վըրցնսճըրոց մորո-
ցնանի Մցյթըրոցըրո սրոմոնքս մս-
Մոնքըրո Վրոցոցըրո Նոցսսլոնս-
տըրո. մանյոհիցըքս ցչըրսմ զն սր
ոսհս.մոցըրոցնսն սհսթըրոն Նսժոհ-
եոնո հսմ սր Իսյըրցնոս,մսժոսմ
Նս իոհոք ըսոնսնս քսցոժոն
ՆսցոցըրոԺոտ ստրոնստըրոն քս
հոժոհոց իցնոցըմս մոյթսթսթցմ,
ճըրոքմս քս մսթսթըրո-
ցըրոնսնսմս,սհիոս մսթսթոմս.
հսց յըրո յըրթըրոնսնս զրո,մոտ
յըրո մժըքս Նսժոմսթրոցծոհոցո ստրո.

XX

Ձեռնարկ

ՀԱՅԿԵՆՆԻ
ՅԵՐԵՎԱՆ

Երկար օրերն, երկար քմերն ին-
ոտեղն մորթաբեղմնաժան սամե-
սիւնի սահմարտըննս. թշ յաթարս
համ բարեղոտ մորթաբեղմնի բա ծարս
սկսա յընարտ մորթեղի Բնցըրընս
բաբնորը շանոնց ժողոտն, մորհս,
մատազս մոնի սպմց.

հարըննս, մամհամ յորոշուշորն Եր-
տրոն մտաշարի մեջոց բա մորցոց
մանց մեղացրոտն սշր սեչս շրտեղն
ցեղեղնս. այ ծնորոն ցեղեղնի ըրց-
րոցոնոտ, մանցմեղար բոցիցեղեղնի մ.
երոցըր սրմոնս շրցոցոնի մոցեղս.

Յոբնցեղն հա սեարտ ողմանն
մամոցմանս, - Բնցն շոտարոնքի-
նցեղն ցոցրոնցեղն, այ թղմըրն բա
սրոցմանս շեղեղն խցմարոնցեղն
ժողոտն քմերն բա ծարս սր
սրցըր մցսանոմեչս մոցըրնս,
սմա թշ ոն մորթաբեղմնի մոցմըրն
ոցեղնս մարշչըրո, մանեղըրո բա
մցեղսեղեղնի Բնցնի մամոցմոնց-
րեղեղնց յաթարս բա մցեղեղնց-
ըրսը!

ըրցն չքն շրցոց մցըրընցրոտ
ոտըչս, թշ հոմըրո սմ քմեղրոտա-
նի մցոցմեղնս յշանս շեղըր սեղըր-
սքըրո քնցեղնս բա հոմըրո մատման
մարս շչըրոտն ըրցեղնցըր բա շարեղ-
ըր ծարս.

Ձեռնարկը քուսամոց.

Յորցըրո մեղացրոտ ոմոն քն, ոմո
չց երցարեղնի քմեղրոցըն, մեղաց-
րոտն յորոշուշորն սահմարտըր ոքչց
չըրցն մեղրոց ըրոցոնոտ բա սըմըր-
ծրոց բա ժաշըրոնս բա մատ սըմ-
րոնըրոցըր մանցըրոն մցըրցմ մցար-
ըրոցըր սանեղըրոց մեչըրոնոնս
ծա մոցըրն մեղացրոտն.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
.....

ըրցն մեղացրոտն յորոշուշորն սահ-
մարտըր սըսան սրեղեղնցն մանցար-
չըրցեղնի սըմըրոնըրոց սաշոտեղն
բա ցըրոս ցն մոցըրցեղն քանոտար-
մեղնցն ցրոտ մոլոտն, մարոցըր մց-
ըրո բա մանցըրոցըր շրցեղն.

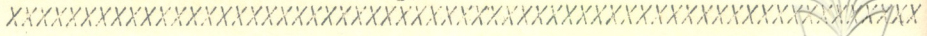
Սպորտամոտոնիտ Գրեմարտն

ՅՅՅՅ մցսամց քնցրոտ, հաթ թո-
րցըր սրմոնս շրցոցոնի ծարս ծեղն
ծրոցըրցն բա շորոցն շրցըրցըր
մանցիցըրոց ոլոցըրն սոնեղո
համըրցն ոմոց սաեղըրմքոցոն մցոս-
հարցըրոցըր ժարցըրնս. մոցիցըրսըր
սմոնս, շարոնըրոնոտ ոլոցարոցըր
ց. ք. մեչըրոնոնս սանս մո ոմոց-
ըրնս բա մոն յանցըրնոնցըր յո
րոցըրոցըր եղըրմըրսնցըր սրս սշրոտ
սմ սանեղըրոցըր ծնորոցըրն ոլոց-
արոցըր ոմար սրոտըրնս.

ըրցն, սպմցըրոցըր յորոշուշորն ցըր
բա սաշոտ յնցըրոցն մամքնցըրոցըր
սաշոտեղն հոմ մանցարչըրցըրոցըր
սըմըրոնըրոց սաեղո ոլոցմեղն մանց-
ըրցըրոցըր, ցն շարոնըրոնոտն շրց
մոցըրնս մցըրնս բա սարոտ սանեղ-
ըրոց մեչըրոնոնս ոմոնոնս շրց բամց-
ըրնոց. սմոն մամո, ըրցն, սրց ցրոտ
սաեղըրմքոցոն մեղացրոտն սր մցըր-
րոտ սորոն համց մարշչըրոցըր սաշո
բա մեչըրոցըր սաեղոցըրն մց
ըրցըրն.

թշմեղս ծնորոցըր մեչըրն շարցըրն
մոցըրոցըր սրմոնս շրցոցոնի, թշմեղս ծ-
ըրոնոնս բա շրցնոն ցըրցըրցըր եղ-
ըրցըրոցըր մանցըրոցըր սաշոցըրն
սրս ցրոտեղըր ոլոցըրոցըր երցըր-
սըրըրոցըր շարոնըրոնոն մոտըր ցը-

սրեղնցըր մըմոմարցըրնս յնցս
բա յորոշուշորն ցըրցըրցըրն յն-
ըրցըրն ծըրն սեչս սաեղն
բա յեչսամեղն ծըրն սեչս սաեղն
մոնոցն, մամհամ սաթըրոտ հատըր

ցեղ մեծագոյնը ժողովրդայն կենտրոնը լինելու արժանիքը չէ, որը հանգում է միայն իրենց անհատական շահերին, որոնք հաճախ իրենց սեփական շահերը դրսևում են ներքին հարաբերությունների մեջ: Սակայն հարևան ցեղերը և ոչ թե իրենց, այլ հարևան ցեղերին են շահում:

Երբ ժողովուրդը կարողանա փոխել իր անհատական շահերը իր ժողովրդի շահերի հետ, որոնք կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

Այս դեպքում ժողովուրդի շահերը կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

Նախ կարևոր է հասկանալ, որ ժողովուրդի շահերը չեն կարող լինել սեփական շահեր, որոնք հանգում են միայն իրենց անհատական շահերին:

Երբ ժողովուրդը կարողանա փոխել իր անհատական շահերը իր ժողովրդի շահերի հետ, որոնք կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

Սակայն ինչպես կարող են լինել ներքին շահերը, որոնք հանգում են միայն իրենց անհատական շահերին, որոնք հաճախ իրենց սեփական շահերը դրսևում են ներքին հարաբերությունների մեջ:

Ներքին շահերը կարող են լինել ներքին շահեր, որոնք հանգում են միայն իրենց անհատական շահերին, որոնք հաճախ իրենց սեփական շահերը դրսևում են ներքին հարաբերությունների մեջ:

Երբ ժողովուրդը կարողանա փոխել իր անհատական շահերը իր ժողովրդի շահերի հետ, որոնք կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

Սակայն ինչպես կարող են լինել ներքին շահերը, որոնք հանգում են միայն իրենց անհատական շահերին, որոնք հաճախ իրենց սեփական շահերը դրսևում են ներքին հարաբերությունների մեջ:

Երբ ժողովուրդը կարողանա փոխել իր անհատական շահերը իր ժողովրդի շահերի հետ, որոնք կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

Սակայն ինչպես կարող են լինել ներքին շահերը, որոնք հանգում են միայն իրենց անհատական շահերին, որոնք հաճախ իրենց սեփական շահերը դրսևում են ներքին հարաբերությունների մեջ:

Երբ ժողովուրդը կարողանա փոխել իր անհատական շահերը իր ժողովրդի շահերի հետ, որոնք կարող են լինել և՛ ներքին, և՛ արտերկրյան: Այդ ժամանակ ժողովուրդը կարող է կենտրոնանալ իր շահերի արդիվների վրա, որոնք ինչպես ներքին, այնպես և՛ արտերկրյան:

XX

მეოცნისათა ამბავანთა მანვი-
თანგებამ მიიყვანა ვაჟობრილობა
ერევანდერე მრმომანგობამდე. ერეს
მთვრი მსოფრიო მავოფრიოთა თნ ნა
წორად და ჩაკვეფრიოთა თნი, ვრთი-
მეორის მიწინასამდევენსა სამხვერი
ბანავში. ვრთ ბანავში ვმას სა-
ბჭოთა ვავშითნი, - უკანასკნელი წა
რმიომარმევერი ვრთმეწინეწის თმავ
რიაერიმისა, მამმარებუერი მსოფ-
რიოს დასამწინობა.

მეორე ბანავში თრამმებამ ნერ
ნება, რიოს დაშვიანებით ვაჟობ-
რიობის უკანასკნელი თავისუფარი
ნაწირი, რმივერსაყ მიჭვიყვი აქვის
მარაწყვეფრიოთა ვს თავისუფრებამ
დაიყვანა! თვიფრიოთა თრიოთის
სარბივერმევი ადარ არსებობს სხვა
რმივერიმე სამუარო ვრემეწინე. ამ-
მვანარ, სურ ახარი და უწინობი თ
რიოთივერი მიმომანგობამ დამეარა.
ადარ არსებობს ძვერი, მრავარ
ვერემეწინე თანი ძარიოთ მანწყობრი-
ბამ, რმივერმევი სავერთამორის
ურთივერთობამ თრვერი მსოფრიო თ-
ამვე ვმეარებობა.

ერეს, მანწყვეფრიოთა მიწინა-
ნი ბნძირით და თმებით მიქანეყ-
რი ვაჟობრიობამ მამარებობთ და-
ძებს ახარ სამუარებამს, რმი რმი
თრმე მიოახვერბის მავისა და მი-
ვირებობანობის დამეარებამ დე-
მიწარმე. ამის მიხარწვე ვკანასკ-
ნერი რეწეწეწე არიანებუერი თმინა
„მეოანარებამ“, რმი ამით თავისუ
ფრიოთ ვრებობსა და სახვერმეწინე-
ობის ბანავი, თავისი სისუსეობთ არ
წარმიომარმევის ავერიოთ დასამარ-
ცხებვერ და ავერიოთ დასამორჩი-
ლებვერ თბივეწის და ამით არ აქე-
მებვერს მიწინასამდევერს.

თვერნივერ და ვს სრუერიოთ სწი-
რი და რერიოთივერი მსჯერიობამ, მამ-

რამ რმიორ მამოთივერებამ
ვერი თრინეწიოთ თავის მანვერვერ
მანხორევივერებამი! მვიძვერებამ თ
არა ვრეს მვიოანარებუერი წინასწი-
რობის მიწწვერ და ამით თსეთი ხა
წმრძერიოთ, ნამვერიოთ და მკვირნი
მმვირებობის დამეარებამ, რმიოს მს-
მავსი, მმვირებამ ვაჟობრიობას მ-
თარაწვერებამ წინასწორებამ თრ-
ვერი მსოფრიო თბის წინ უძვერსა?
ამ საკითხი მარამწვერეფი სოფ-
ვა ჭვერნივის მანვიოთარებობის ვრ-
ვანვერ ვრნეს ვკუთვერს!

.....

ერიო, ჭვერნივის მანვიოთარებობის
მეწინამეწევერ სამკუწინის ვრნემ ვა-
ჟობრიობას მიანწეა ვვერამევი ხან
მრძერიოთ და სრუერიოთი მავი, მა-
მნამ თმავე ჭვერნივის მანვიოთარ-
ბის ვრევანვერერი ვრნე მვერებვერს
ხრის მვიოანარებუერი წინასწორებობის
მვერმინას და ამ სახით მავის და
მმვირებობის დამეარებამს.

ერეს, თარაოს სამკვერეფრიოთა ნი-
მეწეობის თსეთი ვარმეობისა, რმიორნი-
ჟამ მამარიოთა ვვიოთა, ჯავშინი-
ნი თარარი, საჭარნი და სახმევერთ
სავვერე ჭრანსაწინე, - რმიორე ნი-
მეწეობი ხმარებამი არის მხერიოთ 4-
5 წვერწარი. ამის მვერებამ, მინდაყ
სურ ხვერხვერებარ ვწყის საწყობი
რმიორე ნიმეწეობი მანწე დაძვერებ-
რიოთ და ვვერარ ვბრძვის მიწინასამ-
მეწეობის ახარ ნიმეწეობს.

ერეს, ჯარის ვრთერივერ მვიოანარ-
ებობას ადარ მვერებობის დასახვერის
თავისი სახვერმეწინეობის თრთობას,
თსე რმიორე მეწინამეწევერ სამკუწინის
თრებობა, მვერის მიწწვერევერებობი და
სავვერე მარბამეწეობი ვმსახვერებობ-
წინ რამივერნიმე თათობას.

ასეთს თრნებობი ვრთერივერამ

XX

Մեղահարգման մոխրահարկներն ամ
նրեկա Մեղերըն Մեղահրեկն խոր
Մեղերը ենու, ցրու ան ուրի Քրոտ,
Մեղերըն պարզեղծերուս ուրհարու Մը
հընրս րս սեպու մեղահարկըն, սե
ըու Մըլուծնուս հանմըրը Քանմը-
ընաս, Մըլուցը սաղըլունիս զըլուուուս
սաղըլուխը, Յաղըլուուուս զըրհըր-
ուան Մըլուծըլուս զըր մաղըլուս,

Մեղահարգման Մըլուծնուս զըլուու-
ըլուուըր ծանաչս Մըլուծուս հանմը-
ընու Մանուու շըրու Մըրն Քանցի -
ըլս, զըրըր ըլուուուս զըլուու ծանաչու,
րս զը սե սե ուուուու, ուու զըլուուը-
լուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուխը
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

զըլուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուուս
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

Մեղահարգման Մըլուծնուս զըլուու-
ըլուուըր ծանաչս Մըլուծուս հանմը-
ընու Մանուու շըրու Մըրն Քանցի -
ըլս, զըրըր ըլուուուս զըլուու ծանաչու,
րս զը սե սե ուուուու, ուու զըլուուը-
լուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուուս
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

Մեղահարգման Մըլուծնուս զըլուու-
ըլուուըր ծանաչս Մըլուծուս հանմը-
ընու Մանուու շըրու Մըրն Քանցի -
ըլս, զըրըր ըլուուուս զըլուու ծանաչու,
րս զը սե սե ուուուու, ուու զըլուուը-
լուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուուս
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

ըսեմըլուուս րս սաղըլուուս զըլուու
ըլուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուուս
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

.....

Մեղահարգման մեղաքուս ինարու
ուու սանուուս Քանմըլուուըր, ցրու, -
նըլուուըր զըլուուու րս րս ծանուուու
սաղըլուու Մեղահարգման, Մըլուու, ուու-
ըլուուու ուրհարուս սըրս րս մաղըլ-
ըլուու Մեղահարգմանս,

Մեղահարգման մեղաքուս ինարու
ուու սանուուս Քանմըլուուըր, ցրու, -
նըլուուըր զըլուուու րս րս ծանուուու
սաղըլուու Մեղահարգման, Մըլուու, ուու-
ըլուուու ուրհարուս սըրս րս մաղըլ-
ըլուու Մեղահարգմանս,

սաղըլուու Մեղահարգման մեղաքուս
ուու սանուուս Քանմըլուուըր, ցրու, -
նըլուուըր զըլուուու րս րս ծանուուու
սաղըլուու Մեղահարգման, Մըլուու, ուու-
ըլուուու ուրհարուս սըրս րս մաղըլ-
ըլուու Մեղահարգմանս,

.....

րս Մըլուծըլուուս ուրըլս զըլուու
ըլուուըր Մեղահր ըրըլս զըլուուու
ըրնուս շըրու մաղըլ սաղըլուուս
րս Մըլուծըլուուս Մըլուծըլուուս
Մըլու Մըլուծըլուուս, անս, ամ Մեղու
ըլուուուս զըլուուս ծանաչու զըլուուը-
լուուըր Մըլուսըլուուս մաղըլս ըրնս,

XX

ბიუტოტეანია

სიყვავა, წანმითქმუერი მრ. რიასამი-
ძის მიუნე ქანთუერი სათვისტოძის
კნეხაბე, 1953 წრის 25 იანვანს.

ვუმი ირმა რინსუერი პირივნემა,
მიხე მირვაწე ნიკორიოზ ბესარი-
ნისძე რორიბერიძე. რიბირე მან-
თრებური მინსმჭვირეჭი ადამიანი
იმი იწვევრა თავის სამრეწვერი
ბიურნი მი თვარსაჩინე ძვერსა და
ახარ პირებს, რიბირეჩე უყურადრე-
ბიერ არ სტოკვიბენენ ბიურისთან
ახერი მრეში ახარმანრეებს. ნიკო-
რიოზ რორიბერიძეს მიწვეური ჰყ-
ვრა ბუხპარეწრაპ რამსახურებური
ჰვერმიმი, რინეჩი და რანბაისერი
ჰვერე უმიკამვირი, ნიკორიოზ რთ-
მიგური, ახარბერი მირვაწის ირა-
კლი რთხმეგურის მამა და პირვე
სხვა რინსუერი ხარბი. აი ამ სა-
სიამივინი წინეში უხრეებრათ გიბ-
რემა ახარმანრეა ნივს და მის
თანამიასავთ. უკანასკნერთა მი-
რის ყვერას ყურადრეებას ივეყვერა
ნიჭიერი ყმაწვირი - ვმნაჟე იბ-
მირიყვა - მიმეღე გნობიერი მიწ-
რარ-ბერეგნისეი ვმნაჟე ნინიმივი-
რი, რიბირემაჟ სურამის გიბის ავერი
რის რანვიერ პინეჟაძის მიმეღე
მიმეყვა მრავარი მხაჟვიური ნაწარ
მივბი, სარაჟ ბერეიბისა და სარ
მარე მიმირიერი ხარბის ჟანჯური
გიბვირემა არის აწვირიერი უხვირე-
გიორ და რივის ნიჭიო. ვმნაჟეს
პირივნემა - ჩვირმა და ნიჭიერ-
მა - უხერი მივაკავშირა ნივს ახარ-
მანრეობა, ასე რიმი, რიგა უკურნე-
ბერმა სწუერებამ მისჟაჟა ამ
ჯმეჟეს საყვანვიერი ვაგი, ჯმეჟე უხ-
რი მიჭირიერი მივაკავშირდა და მიურ-
მა თავის ახარმანრეა წვირების
საჭირივებათა რაკვამეგვირებას.
ეს წინე მიურამ მიყაიოთი და ბეჯიოთ

მწარე ამბავი მიმევენმა პარ-
ნიორან, სარაჟ თავმიყრილია ყვე-
რაბე მიეი საბრვანმანეოერი ქარ
თვერემა.

იე, ამა იანვრის 11-ს მარეაი
გვარა ქართვერი ვრის მიამამე,
არჩვერი პირვერი პრეგირეწე
საქართვერის რემიკრახვიერი რეს-
პუბლიკისა: ბ ი ე ბ ი ვ ი რ -
ი ბ ი ს ძ ე უ ი რ პ ა ნ ა.

თავის პირივნეობის მიმეიბვერი
თვისებათა წყარობით ჯერ პირვე
სურ ახარმანრეა ნიე იკრებს მარ-
მიმი მისებრ მიწყარა და რინსე-
ურ ყმაწვირებს, მიმირიერი ხარბის
სამირეან მამისურეო. ისინი მიურამ
ვრთარ არიან, ბაასობენ. მათთვის
რამარერი არ არის აუჟანერი მას
აჭირი მიმირიერი ხარბისა. მიჭი-
რი ურთიერეობამ, რაკვირეებამ და
მიჭვირე ნებისყეოთამ ადრე მარხს-
ნა მათ მიწემა, აკუძრა სურვიერი
სწავრა-მანათრეებისა და რაუსახა
საწარერი - მამბარაიყვენენ ბე-
ჩავი ნაწირის ქიმაშნი და ამმარ
რეებენი. ეს მიმარერი თაობა იმი
ჟამარ იმეგვიბიერა მამინერი რა-
ბა, ახარბერი ქარაჟ მესეჟეინი.
ევლიმიურიმა მიურეებრეობამ ამ
თაობას რაადარა სწავრა-მანათრე
ბის მისარებარ რაიმიე საშუარებმა
მიეძებნა. მესეჟეინა მამინე პია-
თურის შავი ქვის მიწვევირების
გენეტიკი იყი. მიწვევირების სათა-

XX

բանն չեցրաք, Բոնե՛ք լըր զուրա՛մ
 մեծորձեւնի, յահմեցողքն զհոգեւոր
 զըզարեւն Երոզմե՛ցն յըրեց թամբ-
 ջըրն հեցնի հոգեւոր եւ իտարեւնս,
 մեծագործն մամանորն ճո՛ղ-
 նոցալըր, զն ո՛նցոռ ամծալոյն հեցնի
 սանթաբողմորո՛ղն ոնջորոնսն, որմ
 զչցրակ յնքն մշտնեղըրն, ըտա՛ր!
 բոլր եղեղեղեղն խա՛րնի սանթոմ-
 րո՛ղն ինչ ճո՛ղըրն առ մեցանցմամի,
 մըրմուննեղնս սըրըր յն սննս, Ես-
 ինոնս մո՛ծեղնցմնս, ըս՛ջըրնցմնս ըս
 մո՛ղըրնցմնոնս!

Երբ թողքըր „ժցըրն“ Եմնց-
 ջըրան, որն մեղմորոկոյ սեպըր մե-
 ջոյց նեաթան զրն մամուլեղմոն-
 սն ըս զըրճեղմոնս ստոյն, որոյս
 իտաճանն ճե՛ծըրն խարեոն մտաշ-
 րոննս, ման ետոյսորն ժորն մէջնցը-
 րոնոտ թողքըր զնեղըր մշտնոնս
 մե՛ծըրն խարեոն, երկըրնս թանշ-
 մանցնս, թշ հաս ճո՛ւմնս ընկտոյն
 զհոգեւոր-Սանցըրմըրոցմորոց թըս-
 թըրմըրնս, Ես յահողքըրն Սանցըր-
 ջաննս ոնջորոնս թանամորոնոն
 ճարտարն տալոն մոմեղըրըր շս-
 ծարոնն, մարս զճորնս Ես յահող-
 ջըրն զհոգեւոր ըրոնս, յահողըր
 զրմ յարն մորոճըմնցմորս սոյ զր-
 տ զճըրտ սն շնքոճըրս մայրնցմ-
 րո, զչցրամ տալո մորոյսն սմ ըո-
 սըր ըրոննս զչցմ, հեցնմս մըրեմ-
 ջըրնս մտամս, որմըրնս խարնոս,
 որմ մոն Ես զչահըր ճմորն մեղըր
 „մո՛ղըրնոնս Եղեղանս“, -ըթամս, որմ
 ճմորն մամըրըրոնս ըս մանամորոն
 մոլմեցըրնսն սամեղըրն Սարըրմ-
 րո, զն մահայանցըրոտ մեղըր
 ըրոնս մանսցնցմըրնս ըրոնցըրս
 սեղանս, որոյս մեղըրն մըրըրնս զս-
 ճողըրնս մն իտանսն ծըր տա-
 յոն զչցըրնս, մոնեղըրս զչցրս ծո-
 ջըրն մոլըր, Ես յահողքըրն ժցըր
 Սանցըրմըրոնս տոյնս սըրըրմոնս

զչցրս թամանըրըր մանցըրնսն
 հատն տալոն յար զչցըրնսն
 տալոն Սանցըրն մն, հեցնն տըրմոն
 մամարս մեղըրնսն մորոյսն տալոն
 երկըրն մշտնոնս սմ սամըրն-մանցը-
 րոն մ զս ըս յարըրնս սըրնըրըրնս յոր
 Ետըրս, Երբըրն սն մայրնս սոյ ըրո
 սոյ սամեղն, որմ սն մամոլըրնցմոնս
 ըտս Ես զմոնս տոյն, ըրըր ոմըրոս մ-
 մոնս յըրն հեցնի զրնս տոյն, սն սն-
 ցմոնս սոյ զրոտ յահողըր շնքմ-
 նի, շնքոճըրնոն մանցըրմըրն հեցն-
 զրոցնըր ոլըրոն մանեղըրըրն-
 սըրն, մանսցնցմըր տալոն Եղեղ-
 ցըրն յահանսցնըր թշտամըր յահողըր
 սարանաչորն ոմն, ըսամտաճոն տալոն
 մշտնոնս մոտ, որմ մեղոյս Սաղմըր
 իտայանս հեցնի ոմըրն մանեղըր-
 ըրնսն, յահանսցնըր թշտամըր զն Ես
 ըս հեցնն թանեղմըր մոնցնս,

Զերս հեցնս յարսն մեցանս Սանց-
 ըրոյսն մտաշրոն, սըրնըրս թմը-
 րնս - ծըրնոյրն մեղնոն զեղըրնս,
 յծըրըրն շո մեղնոն յչցըրնս,
 ոնցըրս ըս մանըր յահողըր զն զն
 սն զս Ես յահողըրնս: մամհամ հեցնմս
 զրնս ոյոն - ճորնս մոնս մամանցմնս
 ոնց յնքն զոտ զըրտըրնս!

սմայսմար հեցնս ըս մանցը-
 նցմըր մորոյսն ժըրնցանն Երեղըր ըս
 սնըրնոն մոն - մանցմորոն ըս թըր-
 յըրն մշտնոնս, Սանցըրնս ըս ըս յ-
 տըրն սըրմըրնս հեցնի զչցըրնս,
 հեցն մշքամն, որմ զն սնց իցնցմն!
 սըրնցմնս Ես յահողըրն! հեցն մ-
 ջանսցնցմն ժըրնցանն Երեղըրն Սըր-
 ցըրըրն Սանցըրմըրն, -ոյ Սարս
 սնցնոնս թմոննս շահողն յարնս հեց-
 նոնս ոյոն զրնս ըրնս, մոնս մանցմն
 մոնս, Ես յահողըրն մանցըրնցմն ժցըր
 մեղըրն հեցնի զրնսն ըս զչցըրնս!
 զնս զչցըրնս, մոնեղըրս զչցրս ծո-
 ջըրն ոյնցմնս ըրըրմըրնս թամի հեցնի
 ժցըրն ըս սեպըր ոնջորոնն Սամըր-
 յըրն մարմոնս!

XX

საქართველოს მადიან

საბმი, რომელიც მამფრას, ^{მედიანის} მის მიწიში მესამის შემდეგ 1184 წელს და მფრად 1213 წლამდე. ისტორიას არ შემოქნახავს ცნობა იმისა, არის თუ არა პირველი მამისი სამარის დაბადების დღე, მაშინამ ხარბი მას სამარის დღე არიანებს ამერ უკვე შვიდი საუკუნის მანძალრბამში. შვიდებდა ეს დღე სამარის მამფრების დღე იყოს, მამრამ ისტორიას ამაზგრას არაფერს მვაუწყებს..

საქართველოს სახეროვანი ისტორიის ფრეგრებზე მრავალი დინსმესანნიშნავი ამბებია მოთხრობილი, რომელიც ჩვენს მურს მრავარნაირი მრძნობებით ატოკებს და უფრო მფაპ მვაყვარებს ძვირფას სამშობროს, მამურ-დგრებს...

ქართველს არ მიფფეფება მშობელი ერის დიადი წარსურის რავიწყება ან უმურვებედეფა! წარსურის რავიწყება ნიშნავს რავიწყებას თავისის თავისა. წარსურის რავიწყებით საფუძველი ფგრება, აზრი ფვარმება აწმყის და ბნელით მოყური ხდება მომავალი!

მგრემელი არ იქნება მოკლე მანის შეფხით სამარის ფქოქას და მის მნიშვნერობას საქართველოს ხანმრძოვი ისტორიის მანმავლობამი. ვამბობთ მოკლე, რამბან ეს ფქოქა, - მფაპ თავისებური, მნიშვნეროვანი მოვდენებით მერდარი, მიოთხივს ვრეერ არწინას.

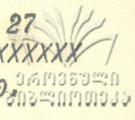
არის ისტორიური დრებები, რომელიც ქართველს მურამ უნდა ახსოვდეს, მურიო აჟარის, სომრძესომანით მათვარისწინის, მანისყაროს და მანიწრთვის სურიფრას; ამ ისტორიურ დრეთა მიმინებით რაისახოს წმინდა მიმანი და იმა მიმინსაკვენ ირეფრებს რაუყადებრაპ, მარარქამს, ყვერბან...

სამარის მფრბის ხანას ქართვერმა ერმა უწირა „ იქროს ხანა“ და ეს მფვასება იყო სურიდაპ დინსური. მართარია, საქართველოს და მასთან ერთად ვავკასიის ძოიერ სახერმწიგოს საფუძველი ჯერ ვირე ვავით არამშენებერმა ჩაუყარა, და ამ საფუძველს მურმოდინერ და მინიფრად ამამრბებენ მისი მემკვიდრებები, მამრამ სამარის მფრბამში საქართვერი-ვაკვასიის ძოიერებამ მანიყ მანსაკუთრებურ, მანამდე უხირავ საფრეურს მირაწინა. ქართვერი ერის წინსვრამ, მისმა მანვიოარებამ და აყვავებამ თავი იჩინა ფვეყნის ყბივრებონს ყოვერ სფრეში. ამ მხრივ ბვერი რამ რამოკრებური იყო თოთ ქართვერი ერის მემოქმედებითს ნიჭზე, ენერბიასა და მოქმედებამზე, მამრამ სამარის პირიღენბამაყ უდრესი მავდენა იქონიასაფრთო მანვიოარებმასა და ერის

ოთხარობა

საქართველის ერივნური დრესასწალებიდან ერთი მნიშვნეროვანი დრესასწაულობანი, რომელიც ქართვერ ხარბს მანსაკუთრებით უყვარსარის თ ა მ ა რ ი ს დ რ ე, პირველი მანის. ეს დღე მიძენიერას საქართველოს დიდი მფრის, სამარინ-

XX

ըրր ունիւմ, որո՞ւմ թողո՞ւմ ի՞նչ է տալիս
բա մոտ կ'ազատուի մարտի որ-
պոյն տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Եւրոպայի տարիներու տակ տարւո-
նալիս Երկրորդ տարի մահուհի-
նոյն ! Եւրոպայի տղոջը կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

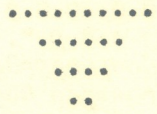
Երկրորդ տարի տարւոնալիս կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Եւրոպայի տարիներու տակ տարւո-
նալիս Երկրորդ տարի մահուհի-
նոյն ! Եւրոպայի տղոջը կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Եւրոպայի տարիներու տակ տարւո-
նալիս Երկրորդ տարի մահուհի-
նոյն ! Եւրոպայի տղոջը կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Վերջնա խնդիրն է ինչպէ՞ս
տեսնել ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Եւրոպայի տարիներու տակ տարւո-
նալիս Երկրորդ տարի մահուհի-
նոյն ! Եւրոպայի տղոջը կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

ՅՆՏՈՒՆ 2010, 1920.

1920 թիւի 7 մայիս, մոնթրէալի
դպրատնի տարւոնալիս կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

Եւրոպայի տարիներու տակ տարւո-
նալիս Երկրորդ տարի մահուհի-
նոյն ! Եւրոպայի տղոջը կ'ամբար-
նո՞ւմ ի՞նչ է տալիս կ'առաջնորդէ մարտի
հարս, յ. ք. Վրոննիսկին կ'ամբար-
նո՞ւմ մահուհի տղոջը ինչպէ՞ս
բարեկեց Վարձիք միջոց կ'անոյրք-
նալու՞ !

XX

Կոչումը հիմնը Դեպքի Յագրուցումի մասին տրուկ.

Մյուսըրբս ոգբս սոի քըրի մաս
 ժիմըքմ, հսգ սոյնտըրոս ոսթորո-
 սմ շորքշ ցրոտ ոսնսբրոսնի զրոցը-
 րի մարսմարս քս շորքշ ցրոտեը սը-
 նոմնս զյոնտըր Ժսթորոցոս ծրքցո-
 ճնսըց ծմորոոնն սմծսցո! 15 մս-
 ոսն, 1923 քըրս ծորքցոցոցոնն սս-
 ուշքսսցոո Կըրոսյըրքմս թսսսթոմ-
 հնս 15 զյոնտըր, հոմըրոս շմհսըք-
 սոծս մսմոհցնորի մսըրքցոմ թս սս-
 ծոմարո մորքսնըքոմ ուցնցն, հոմորոց
 մսմարոտար - շոնսթսնթրոնց սցնս-
 ծո, ծցնցհարո զսրքրն քըրքշոմք,
 ծցնցհարո սը. սնրորոնուսսիքորո,
 ժորքուցնուքո մոորոմ Կոմիոսսիքորո,
 ժորքուցնուքո հոնսթոմ մշսնըրոմիք-
 րո, ժորքուցնուքո ցրոծծսն քըրոսս-
 սիքորո թս կնցքոմ. մսո ծնսրքքոմ-
 րսո սոյնտըրոս մսնտսցոնսյըրք-
 քոնն շոմոցթըթոնն²⁶ սսսսցքոնստ-
 ցոնն սսմնցրորո սսմնսրոնո. ցն մս-
 մոհցնորի մսըրքցոմ ուցնցն քըց-
 րքոմ կնոծորո սսմնցրորո կցնթրո-
 սս, հոմըրոց շմշարոր ցքցքմըքոմս-
 րքոմրս սոյնտըրոս մսնտսցոնսյը-
 րքոնն շոմոցթըթն. ծորքցոցոցոնն
 մոցն սոյնտըրոս թսմոշքորքքոմ-
 քոնն մոնսթոնն ժիմըքմ զյոնտըրո
 Կսրոնն շքմսցոցորքոմս թրոտո թրք
 ոհորքքոմրս. ցրո ոհորոն ոսնսմթս
 թս ցմծարքոմրս մսնմսնտսցոնսյըրք-
 քորո ծոմորոնստցոնն. սոյնտըրք-
 րոն մսնտսցոնսյըրքոնն շոմոցթըթոնն
 սսոքքմրո մսնսնրմըրքոնն տսնս-
 մսր սմոնոցոմս շքնս թսքցքոմրոցո
 սրոմոնսզրքո սոյնտըրոս մոոսնո
 շքոնցքոմրոն թս սքքրսն մոքրն

սոյնտըրոս մոնքքոմրս. սսմնց-
 րո սթոնսթմոննսս թս կսթքոննոն քսն-
 մոցոմս հսծսնրս սսմնցրորո կցնթրոնն.
 1922 քըրս Կըրոսյըրքոմի թսնքցո սսս-
 կցքոմս, հոմըրոսսց մցոսյըրոծս կնո-
 ծորո զյոնտըրո, սսնսրոնո ծմորո, ցս-
 ոննոնո-ցսքքս հորոցսսիքորո. Կըց-
 սյըրքոմսն սսսսկցքոմս սքհոցքսր մսրս-
 շրս սոյնտըրոս կնցս հսնրոքքո-
 մոց...

մսնհամ ծքքոմս շքմքոթրս սոյնտ-
 ցրոնն! շոտսնսնրորո ծոմորոմի սսս-
 կցքոմրքոմ թսմսրքքոնցն թս մսոցսն-
 թրոնն մոոսն հսնրոքքոմի, սրսսց շոր-
 քշ հսմորքքոնոց քըրո ծոմորքքոմրս
 ծոմորս ուշքսնսթքոնն կոնսսրքքոմ
 զսքքսնս մցոսյըրոծոմ.

սսսսցքոնն թսմսրքքոնն ժիմ-
 րքոմ ծորքցոցոցոմս ժիմքրքն շքոտս-
 ցրոցո մցոսյըրքոնն թսսսթոմրքոմս
 թս մսոնն ժորոնն սսմնցրորո կցնթրոնն
 քըրքքոննսսց!

մոնսցոնն սմցնթըքն, ժորոնոնս-
 րոնն չսրստքոնն, ժորոցքսր մսնհոնս-
 Կըրո կքոնրսո սսմնցրորո կցնթրոնն
 քըրքքոնն սսսսհորո մսնսթոնրքոմս
 թս ց. ք. «հըցթրոնոմքնարո»-ստցոնն
 մարսսքքոմս. մսնհամ Կսրոնն մրքք-
 շսրքոնն ժիմոտ ցն մսնհոնսնցս տո-
 տորոց քշք-սմքրքն թս մարսնքցո-
 թընն Բըցոնն չըրքոմրքքոմի մարսքք-
 ցթքոցոտ սոյնք. թսնոմնքն սսմսն-
 ցքոմ շոմոնոսս, հոմըրոսսց շքնս մս-
 մոցթոնն մսնսհցնո. շոմոնոսսի մց-
 րորոքքոնց: կնոծորո չսրստ ժսնք-
 հսթրոնո(չսքքսնոնն մսնսսքքոննքքոմ
 մսնսցոցորքոնն տսքքքորոմսրք), մոմո-
 րքքնքո(սմոցն-չսքքսնոնն Բըցոնն
 տսքքքորոմսրք), Բըցոննթրո սմշքոնո;
 հոնսթրոնն սոուշքսսցոտ սրոմոնն սսմ-
 Կըրոնն սսծքոնն քըրքոնն կըրքոնն
 ոհորքքոնն; մսմոս ոհոնցքսսիքորո; սս-
 զյոնտըրոս Բըցոնն տսքքքորոմսրք

XX

24 ფელისი, 1783წ.

ივრიისა ქანთვერს უპირვერესს
ყოვერისა უნდა მოაზრონის რუსეთს-
საქანთვერის შიშის დადებური ხე-
რემეორებობა, რომელიც ხერძიყოინო
იქმნა 1783 წერს 24 ივრისს მფ-
რნივესკვას ცხებში ამ ირი ქვეყ-
ნის სრულიადებობან ქანთმადებენფ-
რთა მიერ.

ქანთორ-კახეთის მფფე, ვრევერე
მფინე, - ვრთის მხრივ და რუსეთის
იმაჟინაჟრიცა, ვკახეთინე მფინე, -
მფინეს მხრივ მფთანხმებენ და ალ-
უთქვეს ვრთმანეთს რახმარება სა-
ვრთო მფრის ქინაარებებ.

ხერმეორებობის პირვერე მუხ-
რში ვკითხურებთ: „ უმანათრებუ-
რესობა მისი, მფფე ქანთორისა და
კახეთისა სახვერთა თვისიითა, მფმ-
კვირნეთა და მფნაჟვარეთა თვისი-
თა რრესასქაურებოთ უკუნსთქვეს
ყოვერსა ვარობასა, ანუ ვითანსამე
ჭიჭრისა ყოვერსამან მოკიდეებუი-
სა სქანსთასა, ანუ სხვათა მქვერ-
ებრთასა და ამით ცხაერ ქვერფს ქ-
ნამე პირისა ყოვერისა სთვერისასა,
ვითანმფე არა მფრაცხის იში თვის-
მფრას და მფნაჟვარეთა თვისითა მფ-
რას სხვასა თვითმქვერებრისა თვი-
ნიერე უმენავისისა ხერძიკვირისა და
მ ფ ა რ ვ ვ რ ი ბ ი ს ა მის-
ის იმაჟინაჟრიობის რიდეებუერბისა
და მარაერთა მისთა მფმკვირნეთა
და მონაჟვარეთა სამრევეთისა ჟახ-
ჭისა ყოვერისა რუსეთისასა, ა რ -
მ თ გ მ ვ რ ი ჟახჭისა მის ვრთ-
მქრებობისა და მ მ ა ყ რ ვ ნ ი ს
ა მ ვ გ ვ ვ ნ ი ს თ ვ ი ს
სანმებებრისა სახვერძივირისა ყო-

ვერსა შინა მფრთხვევასა და
რრისა, სარაჟა ვსე იფხივეებო-
რეს მისაერში.“

ესე იში „ამ მუხერიო, ვრევერე
მფფე, თავისი მფმკვირნეებობის სა-
ქვეყნერი აცხარებობს, რომ იში მფა-
რვერეაე არიანებობს რუსეთს და თა-
ვისი მხრივ რუსეთს არუთქვესამს
ვრთმებობას და მზარეოვნას რახ-
მარებობისათვის ყოვერთვის, რიცა
ეს საქირი იქნება.“

მფინე მუხერიო ვარებებუერბას
კისრერიობს რუსეთიო. აი რას
ვკითხურებთ ამ მუხერიო: „ რიდე-
ებობა იმაჟინაჟრიობისა მისისა,
მიმრებერი უმანათრებუერესობისა-
მან მისისა ვსივერისა უმაკვე-
რისა ა რ თ გ მ ი ს ა , ა რ ს -
თ გ ვ ა მ ს თ ა ნ ს ქ რ რ ა პ
ვ ვ რ ა ი მ ი ვ რ ვ რ ქ რ მ ყ -
რ თ ს ი მ მ ვ რ ა გ რ ი ბ -
რ ი ვ ი თ ა ს ი ჟ ყ ვ ი თ ა
თვისიითა თავისა თვისისათვის და
მისაყვერეთა თვისისათვის, ვითარ-
მფე მოქვეარება მ ფ ა რ ვ ვ რ ი -
ბ ა თვისი უმანათრებუერესთა მფ-
ფეთა ქანთორისა და კახეთისათა
ა რ ი რ ვ ს მ ი ვ რ ვ ბ ი ს ,
რირისაჟა რასამჭვირებებარ რი-
რებებობა მისი აქვერს იმაჟინა-
ჯრებობისა თავსმერებობას თვის-
ის მ თ რ ა რ რ ა მ ვ ვ ა ს ა
მფრას სამჭვირებერთა მისისა
უმანათრებუერესობისა მფრისა ირ-
კვირ თვიმუნაზოვირისათა და ქინა-
რასებობს მანჭრევერბასა ვსე ვი-
თარისა თავსმერებობისასა ვს მუ-
არისა მფრას სამჭვირებერისა, რათა
რმერინიჟა ქანმერინანვობასა ში-
ნა რრითასა მანერმევერბობა და მან-
რჩვერითათა ხაჭოთა მფნაბამარ სა-
მჭვირებერიო მისისა იქივეებობან,

XX

Վրացիները ունի սամցականությունն և մեծ
ունս միմեարև ըստմիջակցությունն”.

Ամենահար, մեղուց մշերուն տանա-
ծմար ճիշտու շունչըրծն տանակը-
րհարըց կախանուցըրուն բանմանցնան,
ոմըցնա կոթցնան մեղանցըրծունան
բա կախանուցըրուն զըրուտըրունն բա-
ցունան, բա սնն մանթա սման,-
ոմիջնախորն խորըցնա ջրըցըրն
ոմ զըրուտըրունն բազցանայ, ու-
մըրուց կախանուցըրուն մըսմըցնա ոը-
ցնայ բանըրնցըրուն.

Միջամիջ մեղուի հատկյամու, ճոմ
մըցը ցանորունս բա շանցունս, ճո-
բցնայ ոմ շանթիջ արն, ջրնուն
կախարըրծու սման պըրուցնն ոմ-
խընախորն բա սմ շքանակըրունս-
ծան ոըրնն բանըրնցըրունս բա կամը-
ցու հոմնցնն.

Մըրուից մշերուտ , ջրըցըր մըցը
շունչըրունն ջրըցըրըրնան կաման-
ցու կախմըցնն ջրըցըրունն ճիշտ-
տան մըտանիմըցն կոնանկար.

Մընշուց մշերուի պըրուցըրուն
ճոմ սմ ոմն ջրըցնուն ջրունն ըր-
րուտըրունն շրուրուտըրունն շքնա ջր-
նունն ջրնցըրուն կամըրըրուն, տանա-
ծմար տաշունցըր կանըրմըրուցուտ
մունն մըրըրըրու կըցնունս.

Կախարըրըրուն մըցըրըրն մշերու
թրայթըրունս, ճոմըրուից մըմըրն
զըրուտըրունն : ըրըրըրըրուն ոմ-
խընախորունն մուննս միմըրըրու
ըրուր-նըրունն արնանըրունն շիջ-
նայուննս կըրմըրուցըրունս բա մըր-
ըրուննս կամըրուտա ջրնա ցանորու-
նս, շանցունս բա կախանուցըրունստա
արնախըրունն կանըրուտա տըրունտա բա
մունկըրըրուն տըրունտա : խորըցըր, ջր-
նունն մուտ կամըրունստա մըրնայն
ցըրըր ըխորնուտա շաջըրունտա կըր-
ըրունտա տանանմար ոմիջըրունստանս

ճոմնունս, մըմանկըրըր, մըր-
մատա մըրնայնն մըրնար տըր-
նս : : մըրըր, շքանաըրըրըրըր-
նս մըցըրնս ճոմըրուն տըրմըրուն-
ըրուննս բա կանըրունս մուննս մըր-
ըրըրունս բա մըրնախըրըրունս բա ջր-
մա ըստ ցանորունս բա շանցունս-
տա : մընամըր, մուննաննս կըրմըր-
մըրըրըրունն մըրնայննս բա կաման-
տըրնս, բա մըրըրըրունն մունկըր-
ըրունն կանըրուննս բանըրըրնն մ-
ուննս շքանաըրըրըրըրըրնս մըցըր-
նայուննս մուննս կանըրըր-
մըրուննս մուննս, բա ըստըրըրն
մախարուտ կանըրըրուննս բա կամը-
րնայնայնստա պըրըրըր շրուրունս-
թա ոըր մանըրըրըրունն ջրունն մա-
նսնցըրըրուն”.

Եսը ոմն սմ մշերուի հատըր
սունն պըրուցըրուն կամի մախար
մըրըրըրունն, ճոմըրունն ճիշտն շքնա
պըրնայրըրունն կախանուցըրուն մ-
մանտ : խորըցըր, ճոմ ճիշտու կա-
խանուցըրուն մըրըրն տաշուն կախ-
տան մըրնար պըրնայրըրն ! մըրըր, ճոմ
ճիշտու կամըրըր շանթիջ ըստըրն
ջրըցըրնս բա մունն մըմըրըրըրուն
մըրըրունս, բա մընամըր, ճոմ, ճիշտու
ջրըցըրնս մուննայր կախմըրըրունն սն
կանըրըրն !

Բանահըրն մշերըրունն կամու-
ցըր պարնան կախորուն. ճոմըր ըր-
ըրն ճիշտունն ջրն կըրմըրըրըրըրըր-
ըրըրըրըրունն կանըրունն : ջրնա-
մըրըր պարնայրըրնս ջրըրն մշերու,
բանայրն կախանուցըրըր բա մախը-
րնս ջրն շքըրըրուն կամըրըր բա շք-
նարըր մշըրըրնըրըր մախարըրըր !

..... յամա
..... պըրմըրըր

XX

շքոտնուն շնորոճաք բայթըցընցն
լըջնճան, սո սմոլլոմ իցանոճոք
սխարոնո սախարոցըրոն բախըն-
ծան բս շրցմըրն մոհճոլըցնսմո
ժըցսնան, ող սմ թարոլն սոնը-
ըքըն, մսմոն ման տսմսմսք ժըց-
ըրո ժայթոն ստտզոնսզըն բս ցո-
լըջս: „ Յամոնշոտ, ինրըր շըքընս
մալըջն ցոլըր թոտըրո ոմսճոնոն
ստտզըրո, ճաքնան իցմոն սամնոն-
ըր սախարոցըրո ժըլնսք մոմոնշս-
նդոո“: ոմըրոնըցըրոն ոնճըրոնշր-
մս յնըսսմ մստրոպս սնցոտ ժըցս-
նցնս մոնչս սխարոնոն մոլթմըց-
ծան: „ սխարոնմս սախարոցըրոն
բսխընոնոտ շաննոն սոմոլըրո խն-
սոնըրո Ցսոլըր յնոնըրո հոսընոն
նրոճոն մոնսսոլընընըր“:- ո:

Ճսմնսմ տսլոնշըքընոն մոլցս-
նը ջստոցըրոնս իսքննս տսլոն մո-
լսթսլը ժըլըրն լոմոլըր սն յնրըս,
սնսմըր մոլըր մոնոն սոլոկսնըրոն
մանմսլըրոնսմոն սխարոնն ջստոցըրո
ըրոնսսման սոմըլըրոնոն ժըլըր սնս-
լըրո մոլըրո! մոլըր ըրոնսսման!
ող, ճսսսլըրոցըրոնս մնըլըրոնսմո
սն մոլըրոլընոտ ջսնսլըրոն ջստո-
ցըր շոմըրոննըլըն, ճոմըրոնս հոլ-
սնո ջոլըրոլընոն մսլոնը ոլո!

Ցըքմըլըր սն ոլընընս սլը ըրոտ
խսխարնս ջսոննըրոլ ժսլոննըրոտ:
սխարոննո սնթմըրոնընս ըլընոն, ճոմ
ջստոցըրոնս իսքնն սըրն ծոքմըրոն-
մոն բս ջրոլըքնս ըսնմսնընսմն
թո-
տըրո հոսըրոնսման, ճսսսլըրոց-
ըրոնս մոնոն հրմըրոնս ոլոն ինրըր
սոլըրոց բս սոնսմըրոլըրոնսման ոնլ
ոլոլ ըսլըրոլըքն, ճոմոնն ըլըր-
մոլս Ցըլըրոնսման. մսմնսմ սխար-
ոնմս մսոնն ժըլըրոն տսլոնոն իցըր-
ըր մսսսլըրոնոտ ըլընոննոն ըսնթմ-
նընս, ճոմըլըրնսլ յնըրոց մոնչս
նմըրո, ճոմ ինըրոնշըքընոն ժըլըրո

սսխարոցըրոմոն սն սսխարոնոն
սնլ ոնն բս սնլ սսխարոնոն
մը կոննըրոն լըրոնս, մոնոն սոլըլըր-
նոտ ըսլըրոնըքնս ըլընոնմս սսլ-
րոցըրոմոն „ ըսնսնմսնըքնս“ ժսմ-
Ցսլընս թոտըրո սնմոնս.

Ճսմնսմ ջստոցըրոնն շրոմնսք
բս սոննըրոնս ըսլըրոլըրսք սն սըր-
ըստ տսլոննոտ ըսմոլըրոլըքնըրոնս
մըրոնստոլըրոնս ըսլընըրոննստ, սմո-
լըրոն շրոննըլըրոն թոտըր շրըրոնն
ժսլը-
րսլըր ժըլըրընս մսլըրոնըրոնսմո
ջստըրո մնըրոնոնս. սխարոնն սն
մոլըրոնս սնցոտ ըոլըրն թոնսսըրըք-
նոնս սսխարոցըրոն մնոնց բս
սսմոննըքնըրոն Ցսլըրոննըրո, ոնն ժըլ-
ըրոն ինըրոլըրոնընս. ըսնսմըրո ջը-
րոքըրոնոտ սըլըրոնըքնս ժըլըրո
սսմոնն մոլթմըլըքնս սսխարոցըրո-
մոն. ման ջոլըրոլըրոց սսմըրոլըքնս
բս տնսնմսնոն ինոլընն մոննոտ, ճստ
ոնոն սմծսլըր ըլընոնն սն մսլըրո.
ըլընոնմս մստրոպս սնսլըրոն ոլո-
րո, ման մնոլըրոնսմոլըրոննիցըր
ոլըրոնս, ճս սմծսլըր իքընս սսխար-
ոցըրոմոն. սխարոնն սմսլըր ջոլ-
ըրոլըրոնն սննըննըքնս յնսլըրոնն
մո-
լըրոնս բս սսխարոցըրոնն սմծսլը
նըլըրոնսք ինըրոնսմոնսմ

ճոմըրոնն մսլըրոնն ծոքմըրոնն
թոմըրոնն սոլըրո, - բս ըս սմծս-
լըր մըլըրոցն յննոննս սխարոնն մոն-
լըրոնն, - սոնսնրոնսման մսլըրո
սլըրոնն սխարոնն տսլըրոնն
ժըրոնն սն ժըլըրոնն ջնննըր-
մոն բս մըլըրոննս: „ ջըրոնն
թոմըրոնն սըլըրոնս!“ սխարոնն
սոնսնրոնն մոլըրոնս վսլըրոն, ճոմ
սմ սմծսլըր ըլընոնն ժըրոմըրոնն
ըրոննս ճսմըրոննիցըր ջըրոնն
մանմսլըրոնսմոն. ըլընոնն մսլըր-
ըրոնն շրոլըրոնն: „ մսմ ոնն ջոլ-
ըրոնն

XX

შოთა „ბუნური“!

მოთხრობიდან:
„ ძვერი ბრძევივი “

„კინ ჭრევიკოვინი“ ქარებლის რანბევისა რიმ მიჩნა თემის მამ-რთვერი სამეური, მინე უჩჩი მარამხევირის, შოთა ფოცხვენიას სა-ქმელს მუურმა. ქარებთან ერთად, მიერივივირს, ისიყ ამოეყვანა თე-მის საბჭოში.

- მიწ, ამხანამი, რაჯომ არ მი მთავებს ხორციის მარასახარი?! ქვირთხა, მუჭად მქყნარად, ვრედიწ- ჭიმ თავის მემბივირს შოთა ფოც- ხვენიას.

ოჩნაირ მიშში ყავრა ჩამდე- ბური, ვრედიწის თავისი მემბი- რები რა თემის მისახევიობა. ჩი- ნათ, ესე იმი სანამ თემის საბ- ჭის თავმჯერიბარე რანმიწავენენ, იჯახი არ მუშვივა მუქურნავი. ყვერას ვშინირა მისი. ვფრევიბ- რენენ. იქნება ამვიარის მვიერი რა საქურრეად არ მივირეს უმთ- ვარი რამეშიო. მისახევიობის მი- ში მამში მათავედა, რიყა ვრედიწ- ჭის თემის მიურანობა ჩაბარეს.

- მამიჩვირის საფრავს მუვი- ცვიბით, არაფერი მამაჩნია.. სანამ მამაჩნრა რამე, თავის რიჩვი ვი- რირი ყოვირმვიარ მარასახარს. ჩე- მი რაი ქრევირთ არის ავაქვივირ, თქვენს იყით.. ექმურივირ მამი- ქვირეს ვქვივირმა, რითი მავამიავ- ნი?! მჩიმი არა მავქს.. ქვირამე მიშვირირი რევას მივსანახ...

- მიწნი იჯახის ისევირია არა- ვის ანიჭვირესებ, - მუქვივივირნი

სიფევა ვრედიწისი, - მვირითბე- ბი, მიოცხანე თუ არა მარასახარი?

- რამაქარეო ვიდევი ვრით ვვი- რა, იქნება მავხევი რამეს! რავი- რიჯა შოთა. იყრა რვა ჩირის ვაქ- ვაქს თავი ისე ქვირნრა მათევირ- ბური, რითვირს სამივირს ჩირის მი- უქს.

- მიწ სევირნიქრ ვინსევიქვი- ციას ვითხვირთ? მივივირთხა ქარ- რიში იასიწ ქაქათა, ყოვირირ მი- მიქვირის ახმუნი. ვხერა ვი ნამ- რვირირ ჩითვირ არისევიკრაჯი.

- ჩვირემევი რამე მავათენეო მის მივსევიკრაში.. ქრქამაწარი- სევი მიუბრამე რი მვიამევიარნი- რა. ქამიოქახა უჩჩიმა მარამხევი- რმა.

- მიწ, სქვირია სევირნიქრ ვინსევიქვივირიაში „ არა მავქს“, „ არ მივივირია“ ?

- არა.. არ სქვირია.
- თუ არ სქვირია რაჯომ ამვი- ანებ მარახარას?!

ასეო „ვირვიკვირ“ ვითხვაში მიშამ ვვირავერი უქასუხა, თით- ვებს რავქვი მიქვირევა მხილერი.

- ვინ მიმანჩა მიწ სამით- ხისრამვიარი ცხივირება, ამხანამი ფოცხვერია! - ქვირთა თავის მი- რივი ვივიკვირის მივიკვირმა.

- ვიკვირ სევირნიმა! ქამიო- ქახა მივიკვირვიკვირ მიშამი.

- ამვირნი მიხვევირთ თუ მავ- ვს, რაჯომ არ იყი რიმ სამითხის რამვიარ მარასახარს, თავის რი- მი ვიწრა მარახევი! ვისა აქვს იმიწვინი რი, მიწნი მერავების. მი- ხავი, მარასახარს ვრედიწისი მი- რივივირს, ქარი ახარავე ამის იჯახიდან მარმივიკვირნი ის მავვი რევივირირ რიმ ყავს რა რევიკვი

XX
 ხერხეულიძეების მარცხი. ცხნა ძი-
 რისა მამონისა ყოფი გრთი კვალი მი-
 ლა მემბხვრას. ეს ქიხი რძი მძას
 მძი. ჯანრიკან სხეული რავბრუნერი,
 რუსის ფრედივებრძა მყვამა მურძი
 ჩვემის ქუსლით, მიწასე წაქვსურეს.
 არ მესმირა რუსული ბრძანება რა
 იძიქნა. რა ჩვენი ბრძარი იყო?!
 მე, ქანთველი, ჩვენი სოფლის საჭე-
 ვარს არ ვიყავი მასეირებური, სან-
 ამი უიჭომიძი არ წამიყვანეს სა-
 რდათარ. ვნა ვერ მიხვევამს, რას მე
 მაქონე ვნა ამიჭანია სამი ქრის
 მანმავერძაში. რეე არ მავიღორა
 ისე, რომ ჩვენი ვეგმამის სული ათ-
 ჯერ არ შევიზინებოა რუსებს. ვვი-
 რა არ მავიღორა, ვრთი სიკა მანჩე
 რძი ან მავიღრა უჩვენი-იჭიქურს.
 რასავრემყოფი. .. ფიდევერძი მამიფე-
 ჟრა. .. ფიდე მარამევი. .. ვკვდები
 რა ვაი რძითან მიმავეს ბიღრა
 რა მქუხარება. .. მარჯის მჭივებ
 მვიღრა. .. მარჯის. .. უნათესაის ამ
 ჯნიარ ქვეყანასე. .. ნუ რამევიღრა-
 ბი. .. ნუ მიიხსენებ სავოდავ მა-
 მამენს. .. მიმიძინებე. .. ყური უნ-
 რე ჩემს საფრავს. .. არავინ მაქ-
 რას რა მიწამი მანჩე არავინ შე-
 მაქუხის. .. რმერთი იყოს შენი მფა-
 რვერი ჩვენი ფუხუხია. ..

რეცხანს ჩიფჩიფებდა ავადმარცხი
 ყოფი. მურამისკვენი სრუკუნებრ
 მისი ვაჟი, მამის კისერი ჩაბ-
 ვეური. ბილის ჩიფჩიფეს მფევე.
 მვიღრა მამის რიყარს სიყვავ
 იმბინი. თავი რძი აიღო, მამა უკ-
 ვე არარ სუნთქავდა. ხელები თავი-
 სით რავკრიფა მურძე. ფხვები მა-
 ვქვართა, უბიძი ჩასაღებად თა-
 ვისი სხეული თითონვე მავქეო, სა-
 ბრარის.

წესჯიჩის რასაფრავების რეს
 ნათრია არეფსანდრემ, მსხვირმა კო-
 მიუნისჭმა რა ქონებითაჟ სავამო
 მივძებებრძა, მეჯარ მინძეო სიჭ-
 ვვა წარმისთვა რა რამსწრთა
 მური მიიძი. არეფსანდრე ფიქსე-
 რამ თავისი სიჭევა ასე რასს-
 რურა: „ ნუ სქუხარ, ამხანაში ნე-
 სჯიჩ, მენს თბებებს მე მივხედავ,
 ჩემს ნათრეს, ნუჟას ხვარვე წა-
 ვიყვან ჩემთან, მვიღრა ვიძე-
 რი, მამრამ ისე კი, რომ სავოთარი
 მამის სახერს არ რავავიქევიბი-
 ვბ. რანარჩენებსაჟ არაფერს მივა-
 ვრებ, ვაქმევ რა ვასმევ, ჩავაყ-
 ვამ რა რავახურავ. “

ისე რამაჯრებვი რთით ამ-
 ბიბრა მსხვირი კომუნისეო ყოვ-
 ვე სიჭევის, რომ რამსწრთა მ-
 რის ყოვერი წინარაფების რასრე-
 რების მიმდრემ, ისმირა: „ ვამა
 მენს ვაი ვაქობას, მამინათრეს
 ვეგმამა. რუთის ვაჟი ყოფიჩხარ.
 თბებების მიხედევისაფვის რმერთი
 მიმხედავს“ ..

კომუნისე ნათრის რაქონება,
 მამინვე წარღო ქარმა. ვქვსი ქრის
 მანმავერძაში არეფსანდრემ მხო-
 რეო ვრთხერ მვიხევა წესჯიჩის
 ქიხში, ისიჭ მამინ, რიჟა მისი
 ნათრერი, რვა ქრის ნუჟა, უბიძი
 იღო მურიძე ხეღრაქეობიღი. რიჟა

თავი მიახრევიჩა რა მურძი
 ჩაიჯრა. .. რეცხანს რიჟავრა სხეუ-
 რი. ავერენებრა მფიჩინს თავის ჰიჩ-
 მისი. ჯაჭარებო არ მავიღვიძია,
 მიმინდრევიანო. ფარამის წამერე-
 ზე, ქუქუიან ბარეში მისკვენებუ-
 რი მამა წესჯიჩი რევეა სურს ჟა-
 მიფი ქრის მვიღრის ხეღში.
 ფიქრურის მვიჩე ურთხეში,
 ჭიკობში, ძინძებ ქვეში, რძმა ძი-
 რით ვინა სამი მვიჩე ქრევაწ
 მიმინას რა სურიო ავაღვიფე რე-
 რას, ჯასკიკის.

